

Wangeela Gooftaa Keenya Yesus Kristos Isa Qulqulluu Isa Maarqos Caafe

Lallaba Yohannis Cuuphaa

(Mat 3:1-12; Luq 3:1-18; Yoh 1:19-28)

1 ¹Kun jalqaba wangeela Yesus Kristos ilma Waaqayyoo ti. ²Macaafni, "Ilaa, ergamaa koo isa karaa siif qopheessu si dura nan erga!" in jedha. Macaafa Isaayaas raajichaa keessatti immoo*, ³"Sagaleen lafa onaa keessaa in iyya; dhaga'aa dhaggeeffadhaa, gooftichaaf karaa tolchaatii haraa, daandii inni irra adeemus qajeelchaa!" kan jedhu caafamee jira*.

*2 Bau 23:20; Mil 3:1; Mat 11:10; Luq 7:27

*3 Isa 40:3

4 Yohannis cuuphaan lafa onaa keessatti argamee, "Cuuphamaa, yaada garaa geddarachuu keessan mul'isaa! Waaqayyo immoo cubbuu keessan isiiniif in balleessa" jedhee labse*. ⁵Guummaa kutaa biyya Yihudaa keessa, mandara Yersaalem keessa kan jiraatanis hundinuu lafa Yohannis cuuphaan jirutti ba'anii, cubbuu isaanii himachaa laga Yordaanositti of in cuuphsisu turan. ⁶Yohannis uffata rifeensa gaalaa irraa dha'ame uffatee, mudhii isaas teephaan hidhate, hawaannisaa fi damma moggaa nyaachaa jiraate*. ⁷Innis, "Inni ana irra jabaatu na booddeedhaan dhufaa jira; gad gugguufee hidhaa kophee isaatii illee hiikuudhaaf ani nama ta'u miti*. ⁸Ani bishaaniinan isin cuuphe; inni garuu hafuura qulqulluudhaan isin in cuupha" jedhee labse*.

*4 HoE 13:24; 19:4

*6 2Mot 1:8; Zak 13:4; Mat 11:8

*7 HoE 13:25

*8 HoE 1:5

Cuuphamuu Yesus

(Mat 3:13-17; Luq 3:21-22; Yoh 1:31-34)

9 Bara sanatti Yesus, Naazireet mandara Galiilaatii dhufee, Yohannis Yordaanositti isa cuuphe*. ¹⁰Yohannis akkuma Yesus bishaanicha keessaa ba'een, bantiwwan waaqaa saaqamuu isaanii, hafuurri qulqulluunis akka gugeetti dhufee isa irra bu'uu isaa arge.

¹¹Sagaleen immoo, "Ati ilma koo isa jaallatamaa dha; gammachuun koos sitti in raawwatama" jedhee waaqa irraa dubbate*.

*9 Luq 2:51

*11 9:7; Uma 22:2; Far 2:7; Isa 42:1; Mat 12:18

Qoramuu Yesus

(Mat 4:1-11; Luq 4:1-13)

12 Hafuurri qulqulluun achumaan Yesusin gara lafa onaatti in baase. ¹³Yesus lafa onaa keessa guyyaa afurtama bubbule, Seexanaanis qoramaa ture. Achittis bineensota gidduu ture, ergamoonni Waaqayyoos isaaf in ergamu turan.

Yesus Galiilaatti Hojii Isaa Jalqabuu Isaa

(Mat 4:12-17; Luq 4:14-15)

14 Yohannis cuuphaan mana hidhaatti dabarfamee erga kennamee booddee, Yesus kutaa biyya Galiilaa dhufee wangeela Waaqayyoo lallabe*. ¹⁵"Barichi raawwatameera, mootummaan Waaqayyoos dhi'aateera, yaada garaa geddaradhaa wangeelatti amanaa!" jedhe*.

*14 6:17

*15 Dan 7:22; Mat 3:2; Gal 4:4

Yesus Bartoota Warra Jalqabaa Arfan Waamuu Isaa

(Mat 4:18-22; Luq 5:1-11)

16 Yesus ciisa bishaan Galiilaa bukkee utuu darbuu, Simoonii fi Indriiyaasin obboleessa Simoon kiyoo isaanii bishaanichatti utuu darbatanii arge; isaan qurxummi-qabduu turan. ¹⁷Yesus immoo, "Na duukaa kottaa! Anis nama kan walitti qabdan isinan godhadha" isaaniiin jedhe. ¹⁸Isaan achumaan kiyoota isaanii achitti dhiisanii, isa duukaa in bu'an. ¹⁹Yesus takka adeemee, Yaaqoobii fi Yohannisin ilmaan Zab-dewos, bidiruu isaanii keessa taa'anii kiyoota isaanii utuu tottoftatanii arge. ²⁰Inni achumaan isaan waame; isaanis

abbaa isaanii Zabdewosin hojjetootaa wajjin bidiruu keessatti dhiisanii, Yesus duukaa bu'an.

Yesus Qifirnaahomitti Hafuura Hamaa Ifachuu Isaa

(Luq 4:31-37)

21 Yesus, bartoonni waamamanis mandara Qifirnaahom dhaqan; inni immoo guyyaa Sanbataatti mana sagadaatti galee barsiise*. 22 Garaan warra isa dhaga'aniis barsiisa isaatiin rukutame; Yesus akka barsiisota seeraatti utuu hin ta'in, akka nama aboo qabuutti isaan in barsiisa ture*. 23 Namni hafuura hamaadhaan¹ qabame tokko mana sagadaa isaanii keessa ture iyyuu, si'uma sana caraanee, 24 "Yaa Yesus nama Naazireet, dhimma keenya keessa maaltu si buuse? Silaa nu ballessuu yaaddee dhuftee? Anoo eenyu akka ati taate si beeka, yaa qulqulluu Waaqayyoo" jedhe*. 25 Yesus garuu, "Gab jedhi, keessaa ba'is!" jedhee hafuuriha hamaa in ifate. 26 Hafuurri hamaan sun namicha qabatee ture sana wixxifachiisee, sagalee guddaadhaan iyyee, namicha keessaa ba'e*. 27 Isaan hundinuu na'anii, dinqifataniis, "Maal wanti akkasii? Barsiisa haaraa aboo of keessaa qabu! inni hafuurota hamoota iyyuu in abbooma; isaanis isaaf in abboomamu" jedhanii walitti dudubbatan. 28 Oduun isaa takkaadhumaan naanna'aa kutaa biyya Galiilaa sana keessaa iddoo halle hundumaatti dhaga'ame.

*21 6:2; Luq 4:16

*22 Mat 7:28-29

*24 5:7; Mat 8:29; Yoh 6:69

*26 9:26

Yesus Dhukkubsatoota Baay'ee Fayyisuu Isaa

(Mat 8:14-17; Luq 4:38-41)

29 Yesus mana sagadaatti akkuma ba'een, Yaaqoobii fi Yohannisii wajjin mana Simoonii fi Indriyaas dhaqe. 30 Yommus amaatiin Simoon dhukkuba dhagna-gubaadhaan qabamtee in ciifti turte; achumaan jarri waa'ee ishee isatti himan*. 31 Yesus itti dhi'aatee, harka ishee qabee ol ishee kaase. Dhagna-gubaan sunis ishee dhiise, isheen immoo isaan in keessumsiipte.

32 Galgala sana erga aduun lixee booddee, warra dhukkubsatan, warra hafuura hamaadhaan qabamanis hunduma gara isaatti fidan. 33 Namoonni mandara sanaa hundumtuu balbala duratti walitti qabaman. 34 Yesus dhukkubsatoota baay'ee warra dhukkuba garaa garaatiin rakkachaa turan fayyisee, hafuurota hamootas baay'ee baase; hafuuronni hamoonni isa waan beekaniif, inni dubbachuu isaan dhowwe*.

*30 HoE 28:8

*34 HoE 16:17-18

Yesus Galiilaatti Lallabuu Isaa

(Luq 4:42-44)

35 Ganama barii amma illee utuu hin ifin ka'ee, gad ba'ee gara iddoo namni hin jirree dhaqee, achitti Waaqayyoon in kadhate*. 36 Simoonii fi warri isaa wajjin turan isa barbaacha ba'an. 37 Isa argatanii, "Hundinuu si barbaadaa jiru" jedhaniin. 38 Yesus garuu, "Ani isaaf waanan ba'eef, achittis akkan lallabuuf kottaa gara mandaroota nutti aananii in dhaqnaa!" isaaniin jedhe. 39 Inni dhaqee manneen sagadaa isaanii guutummaa kutaa biyya Galiilaa keessa jiranitti lallabee, hafuurota hamootas namoota keessaa baase*.

*35 6:46; Mat 14:23; Luq 5:16

*39 Mat 4:23; 9:35

Yesus Namicha Lamxaa'aa Qulleessuu Isaa

(Mat 8:1-4; Luq 5:12-16)

40 Namni dhagnii isaa lamxaa'ee tokko gara Yesus dhufee [jilbeenfatee], "Fedha kee yoo ta'e na qulleessuu in dandeessa" jedhee isa kadhate. 41 Kanaaf Yesus garaa laafeefii hiixatee qabee, "Fedheeraa qullaa'ii" ittiin jedhe. 42 Achumaan namichi lamxii isaa irraa fayyee qullaa'e. 43 Yommus Yesus namicha cimsee of ceggachiisee*, 44 "Beekkadhu, waan tokko illee namatti hin himin! Garuu dhaqii luba of ilaalchisi, fayyuun kee hundumaattuu haa mul'atuuf akka Museen abboota mettis qullaa'uu keetiif kennaa kee dhi'eessii" jedhee isa gad dhiise*. 45 Namichi achii erga ba'ee booddee, waan baay'ee waa'ee isaatiif odeesuutti ka'ee, dubbii kana biyyaan ga'e.

Kanaaf Yesus lafa namni hin jirre bubbule malee, mul'inatti mandaratti galuu hin dandeenye; namoonnis iddoo hallee gara isaa in dhufu turan.

*43 3:12; 7:36

*44 Lew 14:1-32

Yesus Namicha Dhagnii Isaa Gar Tokko Du'e Fayyisuu Isaa

(Mat 9:1-8; Luq 5:17-26)

2¹ Guyyaa muraasa booddee Yesus deebi'ee Qifirnaahomitti gale; namoonni immoo akka inni mana jiru dhaga'an. 2 Balbaluma duraa iyyuu hamma iddooon dhibutti, namoonni baay'een walitti qabaman; Yesus immoo dubbii wangeelaa isaanitti in hima ture. 3 Yommus jarreen tokko, nama dhagnii isaa gar tokko duunaan afur ta'anii baatan, fidanii gara Yesus dhufan. 4 Baay'ina namootaatiif gara Yesusitti geessuu dadhabnaan, bantii mana [biyya sanaa isa diriiraa], kallattii Yesus tureen diiganii erga saaqanii, siree namichi dhagnii isaa gar tokko du'e irra ciisee jiru gad buusan. 5 Yesus amanti jarreen kanaa yommuu arge, namicha isa dhagnii isaa gar tokko du'een, "Ilma koo, cubbuun kee hundinuu siif dhiifameera" jedhe*.

*5 Luq 7:48

6 Barsiisonni seeraa warri achi taa'aa turan tokko, garaa isaanii keessatti yaadaa turanii, 7 "Attamitti namichi kun akkas dubbata? Kun Waaqayyoon arrabsuu isaa ti! Waaqayyoo tokkicha malee eenyutu cubbuu namaaf dhiisuu danda'a?" jedhan*. 8 Yesus achumaan garaa isaanii keessatti yaadaa akka jiran hafuuraan hubatee, "Maaliif waan akkasii garaa keessanitti yaaddu?" 9 Kamtu salphaa dha? Namicha dhagnii isaa gar tokko du'e sanaan, "Cubbuun kee siif dhiifameera" jechuu moo yookiis, "Ka'itii siree kee fudhadhuu adeemi" jechuu? 10 Garuu ilmi namaa lafa irratti dhiifamuu cubbuu kennuudhaaf aboo akka qabu beekaa! isaaniin jedhe. Isa dhagnii isaa gar tokko du'een immoo, 11 "Sittan hima, ka'itii siree kee fudhadhuu mana keetti gali!" jedheen*. 12 Utuma isaan ilaalanii, namichi sun ka'ee, achumaan siree isaa fudhatee gad ba'e. Kana irratti hundumti isaanii fajajanii, "Kan akkasii kana takkaa arginee hin

beeknu" jechaa, Waaqayyoo hooqubaa dhi'eessan*.

*7 Far 130:4; Isa 43:25

*8 Yoh 2:25

*11 Yoh 5:8

*12 Mat 9:33

Waamamuu Lewwii

(Mat 9:9-13; Luq 5:27-32)

13 Yesus ammas gad ba'ee gara qarqara bishaanii dhaqe; namoonni hundinuu gara isaa dhufnaan, isaan barsiise. 14 Inni utuu darbuu, Lewwii ilma Alfewos iddoo qaraxaa utuu taa'uu argee, "Na duukaa bu'ii!" jedheen. Kana irratti Lewwiiin ka'ee, duukaa bu'e. 15 Warri Yesus duukaa bu'an namoota baay'ee waan turaniif, Yesus mana Lewwii maaddiitti yommuu taa'e, qaraxxoonnii fi warri akka seeraatti hin jiraanne baay'atanii, Yesusii fi bartoota isaa wajjin maaddiitti in taa'an. 16 Fariisota keessaa barsiisota seeraa kan turan, Yesus warra akka seeraatti hin jiraannee fi warra qaraxxuu wajjin nyaachuu isaa yommuu argan, "Inni attamitti warra qaraxxuu-dhaa fi warra akka seeraatti hin jiraannee wajjin nyaata?" jedhanii bartoota isaa gaafatan*. 17 Yesus kana yommuu dhaga'e, "Namoonni fayyaan ogeessa qorichaa hin barbaadan, dhukkubsatootatu barbaada malee; ani warra jireenya qajeeltoo jiraatan waamuu hin dhufne, warra cubbamoota waamuufan dhufe malee" isaaniin jedhe*.

*16 Luq 15:1-2

*17 1Qor 1:26-30

Gaaffii Waa'ee Soomittiif Gaafatame

(Mat 9:14-17; Luq 5:33-39)

18 Bartoonni Yohannisii fi bartoonni Fariisotaa in soomu turan; jarreen tokko immoo dhufanii Yesusin, "Bartoonni Yohannisii fi bartoonni Fariisotaa maaliif soomu? Bartoonni kee immoo maaliif hin sooman?" jedhan. 19 Yesus immoo deebisee, "Dhirsi misirroo utuu isaanii wajjin jiruu, warri cidhaa soomuu danda'uu ree? Hama dhira misirroo of biraa qabanitti, soomuu hin danda'an*. 20 Guyyoonni dhirsi misirroo isaan duraa itti fudhatamu dhufuuf jiru; egaa guyyaa sanatti in soomu*. 21 Homtinuu erbee haaraa

takkaa hin miicamin uffata moofaatti hin hodhu; kana yoo godhe erbichi haaraan uffata moofaa sana irraa in tarsiisa, tarsi'aan isaas isa duraa irra kan caalu in ta'a. ²² Akkasuma immoo daadhii waynii haaraa qodaa bosa-saatti hin naqan; kana yoo godhan daadhichi qodicha in dhoosa, daadhichi, qodichis in badu. Egaa daadhii waynii haaraa qodaa jabaatti in naqu" isaaniin jedhe*.

*19 Yoh 3:29

*20 Luq 17:22; Yoh 16:20

*22 Iyo 32:19

Gaaffii Waa'ee Sanbataa

(Mat 12:1-8; Luq 6:1-5)

²³ Guyyaa Sanbataa tokko immoo Yesus maasii qamadii keessa in darba ture; bartoonni isaas utuu adeemanii asheetii cirachuu jalqaban*. ²⁴ Fariisonni yommuu, "Argitaa? Bartoonni kee guyyaa Sanbataatti gochuun seeraan kan dhowwame maaliif godhu?" jedhanii isa gaafatan. ²⁵ Yesus deebiise, "Daawit namoota isaa wajjin waan nyaatu dhabee yommuu beela'e, waan inni godhe isin takkaa hin dubbifnee ree*? ²⁶ Innoo, bara Abiyaataar angafa lubootaa turetti, mana Waaqayyootti galee, buddeena ilaalchaa Waaqayyoot dhi'aates, luboota irraa kan hafe warri kaan nyaachuun seeraan dhowwamee kan ture nyaatee, namoota warra isaa wajjin turaniifis kenne" isaaniin jedhe*. ²⁷ Yesus itti dabalee, "Sanbatatu namaaf uumame malee, namni Sanbataaf hin uumamne*. ²⁸ Egaa ilmi namaa Sanbata irratti iyyuu gooftaa dha" isaaniin jedhe.

*23 Kes 23:25

*25 1Sam 21:1-6

*26 Lew 24:5-9

*27 Kes 5:14

Yesus Namicha Harka Naafaa Fayyisuu Isaa

(Mat 12:9-14; Luq 6:6-11)

3 ¹ Yesus ammas mana sagadaa tokkotti ol lixe; namni harki isaa tokko naafate immoo achi ture. ² Yommuu jarri isa hadheessuudhaaf guyyaa Sanbataatti namicha kana fayyisa yoo ta'e jedhanii, isa in gaadu turan. ³ Yesus immoo namicha harki

isaa naafate sanaan, "Ka'ii gidduu dhaabadhu!" jedhe. ⁴ Jaraanis, "Seerri keenya guyyaa Sanbataatti gaarii moo hamaa gochuu yookiis lubbuu oolchuu moo ajjeesuu nu abboota?" jedhe. Isaan garuu calluma jedhan*. ⁵ Kana irratti aaree warra naanna'aa isaa jiran ilaalee, mata-jabina isaaniittis gaddee namichaan, "Harka kee diriirsi!" jedhe. Yommuu namichi harka isaa diriirse, harki isaa deebi'ee in fayye*. ⁶ Yommuu warri Fariisotaa gad ba'anii warra garee Herodisii wajjin koratanii, attamitti akka isa balleessan mari'atan*.

*4 Luq 14:3

*5 6:52; Yoh 12:40; Rom 11:25; Efe 4:18

*6 12:13; Mat 22:16; Yoh 5:18

Namoonni Yesus

Duukaa Bu'uu Isaanii

(Mat 12:15-21; Luq 6:17-19)

⁷ Yesus bartoota isaa wajjin jara biraa sokkee gara bishaan ciisaa dhaqe. Kutaa biyya Galilaatii fi biyya Yihudaatii namoonni sonaan baay'een isa duukaa dhaqan. ⁸ Waan inni hojjete hundumaa warri dhaga'an, mandara Yerusaleemii, biyya Edoomiyaatii, biyya Yordaanos gamaatii, naannoo mandaroota Xiirsoosii fi Sidoonii sonaan baay'atanii gara isaa dhufan*. ⁹ Innis, tuuti sun dhiibboodhumaan akka isa hin buruqsineti, bidiruun tokko qophaa'ee akka isa eeguuf bartoota isaatti hime*. ¹⁰ Inni dhukkubsatoota baay'ee waan fayyiseef, warri dhukkuba garaa garaa qaban hundinuu isa harkaan qabuudhaaf, hamma isa irratti wal caccabsanitti ga'an*. ¹¹ Hafuuronni hamoonni² namoota keessa jiran yeroodhuma isa arganitti, fuula isaa duratti kufanii, "Ati ilma Waaqayyoo ti" jedhanii in iyyu turan. ¹² Inni garuu akka isaan isa hin mul'ifnetti cimsee isaan ifate*.

*7-8 Mat 4:25

*9 4:1; Luq 5:1-3

*10 6:56; Mat 14:36; 15:30

*11-12 1:34; Luq 4:41

Yesus Warra Kudha Lamaan Fo'achuu Isaa

(Mat 10:1-4; Luq 6:12-16)

¹³ Yesus gara gaaraatti ol ba'ee, warra barbaades ofitti waame; isaanis gara isaa dhufan. ¹⁴ Isaa wajjin akka turaniif wangeela lallabuufis akka isaan erguuf, namoota kudha lama bartoota godhate; (isaan kana warri inni "Ergamoota" jedhee immoo waame). ¹⁵ Hafuurota hamoota baasuufis aboo akka isaan qabaatan godhe. ¹⁶ Warri kudha lamaan inni bartoota isaa godhate immoo, Simoon isa inni "Phexros" jedhee moggaase*, ¹⁷ Yaaqoobii fi Yohannis ilmaan Zabdewos warra inni "Bo'anerges" jedhee moggaase; kunis "Ilmaan qaqaawwee" jechuu dha*. ¹⁸ Indriiyaas, Filippos, Bartolomewos, Maatewos, Toomaas, Yaaqoob ilma Alfewos, Taadewos, Simoon isa "Hinaafticha" jedhamee beekame; ¹⁹ akkasumas Yihudaa nama biyya Keriyot, isa Yesusin dabarsee kenne.

*16 Mat 16:17-18; Yoh 1:42

*17 Luq 9:54

Yesus Humna Maaliitiin Hafuurota Hamoota Akka Baasu

(Mat 12:22-32; Luq 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesus gara manaatti yommuu gale, hamma innii fi bartoonni isaa buddeena illee nyaachuu dadhabanitti ammas tuuti namootaa walitti dacha'an*. ²¹ Firoonni isaa immoo kana dhaga'anii, "Innoo qalbii dabarse" jedhanii, isa qabuudhaaf dhufan*.

*20 6:31

*21 Yoh 8:48; 10:20

²² Barsiisonni seeraa warri Yerusaleemii dhufan immoo, "Bi'el Zebul isa keessa jira; humna angafa Seexanootaa kanaanis hafuurota hamoota in baasa" jedhanii Yesus irratti dubbatan*. ²³ Kana irratti inni gara ofii isaatti isaan waamee fakkeenyaan, "Attamitti Seexanni Seexana baasuu danda'a? ²⁴ Mootummaan tokko ofii isaatii yoo gargar cabe, mootummaan sun danda'ee hin dhaabatu; ²⁵ maatiin mana tokkoos yoo ofitti gargar cabe, manni sun dhaabachuu hin danda'u. ²⁶ Seexannis ofii isaa irratti ka'ee yoo gargar

cabe, badduu ba'uu isaa ta'a malee dhaabachuu hin danda'u. ²⁷ Duraan dursee namicha jabaa sana yoo hidhate malee, homtinuu mana nama jabaa tokko cabsee, lixee mi'a isaa saamuu hin danda'u; erga hidhatee booddee garuu dhuguma mana isaa saamuu in danda'a. ²⁸ Ani dhuguman isinitti hima, cubbuun hundinuu arrabsoon kam illee afaan namaa keessaa yoo ba'e, ilmaan namootaaf in dhiifama. ²⁹ Eenyu illee hafuura qulqulluudhaan mormee isa irratti yoo dubbate garuu, cubbuu bara baraatiin yakkaa ta'a malee, bara baraan dhiifamuu hin argatu" isaaniin jedhe*. ³⁰ Kanas namoonni, "Innoo hafuura hamaa³ of keessaa qaba" jedhanii waan turaniif dubbate*.

*22 Mat 9:34; 10:25

*29 Luq 12:10; 1Yoh 5:16; 1Ibr 6:4-6

*30 Yoh 10:20

Haadha Yesusii Fi Obboloota Isaa

(Mat 12:46-50; Luq 8:19-21)

³¹ Kana booddee haati Yesusii fi obbolaan isaa dhufanii ala dhaabatanii, itti erganiis isa waamsisan. ³² Yeroo sanatti tuuti namootaa isatti naanna'anii in ta'a'u turan. Isaan, "Kunoo, haati kee, obbolaan kees alaa si gaafachaa jiru" ittiin jedhan. ³³ Inni garuu deebiise, "Haati koo, obbolaan koos eenyufa'i?" isaaniin jedhe. ³⁴ Gara warra isatti naanna'anii ta'aniis ilaalee, "Haati koo, obbolaan koos warra as jiran kana. ³⁵ Jaalala Waaqayyoo kan godhu eenyu iyyuu obboleessa koo ti, obboleettii koo ti, haadha koo tis" jedhe.

Fakkeenya Namicha

Sanyii Facaasuu

(Mat 13:1-9; Luq 8:4-8)

4 ¹ Yesus ciisa bishaanichaa bukkeetti ammas barsiisuu jalqabe. Tuuti isa biratti walitti qabame immoo sonaan baay'annan, Yesus bidiruu tokko yaabbatee, gara gidduu bishaaniittis butatee barsiisuudhaaf ta'a'e; yommuu namoonni hundinuu qarqara ciisa bishaanichaa turan*. ² Yesus barsiisa isaa keessatti fakkeenya garaa garaatiin waan baay'ee isaan barsiise*. ³ "Dhaggeeffadhaa! Namichi tokko sanyii facaasuudhaaf ba'e. ⁴ Inni utuu

² Mar 3:11 "Hafuuronni hamoonni" yookiis "Hafuuronni xuraa'oon".

³ Mar 3:30 "Hafuura hamaa" yookiis "Hafuura xuraa'aa".

facaasuu kaan karaa bukke bu'anii, simbirroonnis dhufanii funaananii nyaatan. ⁵Kaan immoo lafa dhagaa, lafa biyyoo baay'ee hin qabne irra bu'an; lafti isaan irra bu'an biyyoo gad fagoo waan hin qabneef dafanii biqilan. ⁶Garuu yommuu aduun itti baate coollaganii, hidda gad fagoo waan hin godhatiniif in gogan. ⁷Kaan qoraattii keessa bu'an; qoraattonnis guddatanii isaan hudhan; isaanis ija hin godhanne. ⁸Kaan garuu biyyoo gaarii keessa bu'an; biqilani, guddatanii, ijas godhatan. Ija isaanii immoo kaan dachaa soddoma, kaan dachaa jaatama, kaanis dachaa dhibba ta'e!" jedhe. ⁹Itti daballes, "Gurra ittiin dhaga'u kan qabu haa dhaggeeffatu!" jedhe*.

*1 3:7-9; Luq 5:1-3

*2 4:33-34; Mat 13:34

*9 4:23; Mat 11:15; Luq 14:35; Mul 2:7

Fakkeenyi Maaliif Akka Barbaachise

(Mat 13:10-17; Luq 8:9-10)

10 Yeroo Yesus kophaa ta'etti, warri isa bira turan bartoota kudha lamaanii wajjin waa'ee fakkeenya kanaa isa gaafatan. ¹¹Yesus immoo deebisee, "Dhoksaan mootummaa Waaqayyoo inihiif kennameera; warra ala jiraniif garuu kun hundinuu fakkeenyaan ta'a.

¹²Utuma ilaalanii akka hin argineef, utuma dhaga'aniis akka hin hubanneef,

gara Waaqayyootti akka hin deebineef,

cubbuun isaanis akka isaaniiif hin dhiifanneef,

fakkeenyaan in kennama" isaaniiin jedhe*.

*12 Isa 6:9-10; Yoh 12:40; HoE 28:26-27

Hiikaa Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu

(Mat 13:18-23; Luq 8:11-15)

13 Yesus itti fufee, "Fakkeenyi kun inihiif hin galuu? Egaa attamitti fakkeenya kan ta'e hundumaa hubattu ree?

¹⁴Inni facaasu sanyii dubbii Waaqayyoo facaasa. ¹⁵Karaa bukkeen, fakkeenya warra yommuudhuma dubbiin Waaqayyoo facaafamu dhaga'anii, yommuumas Seexanni dhufee dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame

butatu ti. ¹⁶Lafti dhagaas, fakkeenya warra dubbichi garaa isaanii keessatti facaafame, yommuu isa dhaga'an gammachuudhaan fudhatanii ti. ¹⁷Isaan akka biqiltuu hidda gad fagoo hin qabneetti, yeroodhaaf in dhaabatu; sababii dubbichaatiif rakinni yookiis ari'atamuun yommuu ka'u garuu achumaan in gufatu*. ¹⁸Lafti qoraattii, fakkeenya warra dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame dhaga'anii ti. ¹⁹Yaad-doon biyya lafaa, gowwoomsaan soorumaa, kajeellaan adda addaas itti dachaa'anii, dubbicha huunaan ija utuu hin godhatin hafe*. ²⁰Lafti gaariin garuu, fakkeenya warra dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame dhaga'anii, fudhatanii, kaan dachaa soddoma, kaan dachaa jaatama, kaanis dachaa dhibba ija godhatanii ti" isaaniiin jedhe.

*17 14:27; Mat 26:31

*19 10:23-24

Fakkeenya Ibsaa Guuboo Jalaa

(Luq 8:16-18)

21 Yesus ammoo, "Ibsaan guuboo jala yookiis siree jala kaa'amuuf in fidamaa ree? Baattu ibsaa irra akka kaa'amuuf mitii ree*? ²²Kan dhokate yoo jiraate, mul'achuudhaaf dhokate; dhoksaatti kan eegames yoo jiraate, bakkeetti ba'uuf eegame*. ²³Egaa, namni gurra ittiin dhaga'u yoo qabaate haa dhaggeeffatu!" isaaniiin jedhe.

*21 Mat 5:15; Luq 11:33

*22 Mat 10:26; Luq 12:2

24 Yommuu Yesus, "Isa dhagees-san akeekkadhaa! Qodaa safaraa itti namaaf itti kennitutti siif in kennama, caalchisees siif in kennama*. ²⁵Isa fudhatee waa qabuuf, itti dabalamee in kennamaaf, kennaa isaa of keessaa kan hin qabne garuu, innumti inni qabu iyyuu isa duraa in fudhatama" isaaniiin jedhe*.

*24 Mat 7:2; Luq 6:38

*25 Mat 13:12; 25:29; Luq 19:26

Fakkeenya Sanyicha Isa Ofuma Isaatiin Guddatee

26 Yesus itti fufee, "Mootummaan Waaqayyoo akka nama qotiisa isaatti sanyii facaafatee ti. ²⁷Namichi galee halkan in rafa guyyaas in ka'a; sanyichi immoo utuu inni hin beekin in biqila in guddatas*. ²⁸Lafichi ofuma

isaatiin duraan dursee biqilaa fi humna, itti aansees hudha, kana booddees ija guutuu in godhachiisa. ²⁹Midhaanichi erga bilchaatee garuu yeroon haamaa waan ga'eef, achumaan haamtuu itti in erga" jedhe*.

*27 Yaq 5:7

*29 Yoe 3:13; Mul 14:15

Fakkeenya Ija Mukaa Hundumaa Irra Xinnaatuu

(Mat 13:31-32; Luq 13:18-19)

30 Yesus amma immoo, "Mootummaa Waaqayyoo maalitti fakkeessinu? Yookiis isaa fakkeenya maalii kenninu? ³¹Inni akka ija sanaaficaa ti; yommuu lafatti faca'u ija biqila lafaa hundumaa irra in xinnaata. ³²Inni yommuu faca'u, biqilee in guddata, biqila hundumaa irra kan caalu ta'ee, damcee gurguddaa in godhata. Simbirroonni dhufanii gaaddisa damee isaa jalatti mann'ee ijaarratu" jedhe*.

*32 Dan 4:9,18; His 17:23; 31:6

Fakkeenya Garaa Garaatiin Barsiisuu Isaa

(Mat 13:34-35)

33 Yesus fakkeenya baay'ee kana fakkaataniin hamma isaan dhaggeeffachuu danda'anitti dubbicha isaanitti hime. ³⁴Inni fakkeenya malee isaanitti hin dubbanne, kophaatti immoo waan hundumaa bartoota warra kan isaatiif hiike.

Yesus Qilleensa Jabaa Gab Gochuu Isaa

(Mat 8:23-27; Luq 8:22-25)

35 Yesus galgala gaafasii bartoota isaatiin, "Kottaa bishaan ciisaa kana gamatti ceenaa" jedhe. ³⁶Bartoonni isaa namoota achi turan gad dhiisanii, akkuma inni bidiruu keessa jirutti Yesusin fudhatanii adeeman; bidiroonni biraas immoo isaa wajjin dhaqan. ³⁷Yommuu qilleensi jabaan bubbisaa dhufe; dha'aan bishaanichaa immoo bidirichatti bu'ee, bishaan itti guutuutti ka'e. ³⁸Yesus garuu bidiricha keessa gara duubaatiin waa boraafatee in rafa ture. Bartoonni isaa isa dammaqsanii, "Barsiisaa! Dhumuun keenya si hin dhibuu?" jedhan*. ³⁹Yesus

dammaqee qilleensicha ifatee, dha'aa bishaanichaan immoo, "Cal jedhi, gab jedhi!" jedhe. Kana irratti qilleensichi dhaabannaan gabiin guddaan ta'e*. ⁴⁰Kana booddee bartoota isaatiin, "Maaliif sodaatoo taatan? Amma iyyuu amantii hin qabdanii?" jedhe. ⁴¹Isaan immoo guddaa sodaatanii, "Namni kun eenyu? Qilleensaa fi bishaan in abbooma, isaanis isaaf in abboomamu" waliin jedhan.

*38 Luq 10:40

*39 6:51

Yesus Hafuura Hamaa Namicha Tokko Keessaa Baasuu Isaa

(Mat 8:28-34; Luq 8:26-39)

⁵ Kana booddee isaan ciisa bishaanii gama, gara kutaa biyya Gergeesaa⁴ dhufan. ²Akkuma Yesus bidiricha irraa bu'een, namni hafuuri hamaan keessa ture tokko, iddoo awwaalaa keessaa ba'ee isatti dhufe*. ³Namichi kun awwaalota gidduu jiraate; homtinuus funyoodhuma sibiilaatiin illee isa hidhuu hin dandeenye. ⁴Inni yeroo baay'ee funyoo sibiilaati fi hidhaa harkaatiin hidhameera, garuu funyoo sibiilaa of irraa in kukkuta, hidhaa harkaas in caccabsa ture. Kanaaf namni tokko illee gad isa qabuu hin dandeenye. ⁵Namichi kun yeroo hundumaa halkanii fi guyyaa awwaalota gidduutti, tulloota irrattis argamee in iyya, dhagaadhaanis of in rukuta ture. ⁶Inni fagootti Yesusin argee, gara isaatti fiigee jilbeenfatee Yesusiif sagade. ⁷Caraanaas sagalee guddaadhaan, "Yaa Yesus ilma Waaqayyoo aabbaa, maal nattii qabda? Maaltus dhimma koo keessa si buuse? Hadaraa Waaqayyoo ana hin dhiphisin!" jedhe*. ⁸Yesus immoo, "Ati hafuura hamaa nana, namicha kana keessaa ba'ii!" ittiin jedhee ture. ⁹Yesus, "Maqaan kee eenyu?" jedhee gaafannaan, hafuurichi immoo, "Maqaan koo duula, nuyi baay'ee dha" jedhee deebiseef. ¹⁰Achumaanis hafuurota baay'ee sana biyya keessaa akka hin baafneef, jabeessee Yesusin kadhate.

*2 1:23

*7 1Mot 17:18; Mar 1:24; Luq 4:34; Yaq 2:19

⁴ Mar 5:1 "Biyya Gergeeseen" yookiis "Biyya Gadareenee".

11 Dirree gaarichaa sana irra, kunoo, hoomaan booyyee bobba'anii turan. 12 Hafuuronni hamoonni sun immoo "Booyyota sanatti akka galluuf itti nu ergil" jedhanii Yesusin kadhatan. 13 Yommuus inni haa dhaqaniif isaan dhiise. Hafuuronni hamoonni namicha keessaa ba'anii booyyota sanatti galan. Hoomaan akka booyyota kuma lamaatti lakkaa'aman sun, halayyaa irraa gad gara ciisa bishaaniitti konkolaatanii liqimfaman. 14 Yommuus warri booyyee eegan baqatanii, kana warra mandara keessaa fi warra biyyaattis odeessan. Namoonni immoo waan ta'e kana ilaaluudhaaf dhufan. 15 Yesus bira ga'anii, namicha isa duula hafuura hamaadhaan qabamee ture sana wayyaa uffatee, qalbii isaattis deebi'ee achi taa'ee argan; hundumti isaaniis in sodaatan. 16 Duraan achi turanii, waan namicha hafuurri hamaan keessa ture sanaaf ta'e, hoomaan booyyees maal akka ta'an warri argan, jara dhufanitti himan. 17 Yommuus jarri, Yesus kutaa biyya isaaniitti akka adeemuuf kadhatan. 18 Yesus achii adeemuudhaaf bidiruu yaabbannaan, namichi hafuura hamaadhaan qabamee ture sun, "Sii wajjin nan adeema" jedhee isa kadhate. 19 Yesus garuu, "Gara mana keetii fi lammii keetii dhaqi, waan gooftaan siif godhe hundumaa, attamittis akka si maare isaanitti himi!" ittiin jedhe malee tole hin jenne*. 20 Namichi achii adeemee mandaroota kurnanuu keessa naanna'ee waan Yesus isaaf godhe hundumaa labse; hundinuus in dinqifatan*.

*19 8:26; Mat 9:6; Luq 5:24

*20 7:31; Mat 4:25

Intala Yaayirosii Fi Dubartiin

Ishee Uffata Yesus Tuqxe

(Mat 9:18-26; Luq 8:40-56)

21 Yesus bidiruudhaan deebi'ee ciisa bishaanichaa yommuu ce'etti, namoonni baay'een gara isaatti walitti qabaman. Inni immoo qarqara bishaanichaa ture. 22 Yommuus warra geggeessituu mana sagadaa keessaa tokko, maqaan isaa Yaayiros kan jedhamu dhufee, Yesusin argee, miilla isaa jalatti kufee*, 23 "Mucaan koo dhukkubsatee du'uuf jetti, akka isheen fayyitee jiraattuuf hadaraa kottuutii harka kee ishee irra

kaa'ii!" jedhee jabeessee kadhate*. 24 Kanaaf Yesus Yaayirosii wajjin in adeeme; namoonni baay'een isaa dhiisanii duukaa in bu'u turan*.

*22 HoE 13:15; 18:8,17

*23 6:5; 7:32; 8:23; HoE 9:17; 28:8

*24 3:9

25 Dubartiin waggaa kudha lamaaf dhiigni ishee dhaabachuu diduudhaan rakkattu tokko immoo turte. 26 Isheen ogeessota qorichaa biratti baay'ee dhi-phattee, waan qabdu hundumaas kanuma irratti fixxe; haa ta'u iyyuu malee, qooda itti fooyya'uu ittuma hammaataa adeeme. 27 Isheen waa'ee Yesus yommuu dhageesse, namoota sana gidduu dugda isaa duubaan dhuftee uffata isaa tuqxe. 28 Isheen, "Uffatuma Yesus yoon tuqe illee nan fayya" jettee garaa isheetti yaaddee turte*. 29 Achumaan lolaan dhiiga ishee in cite; isheen immoo dhukkuba isheettii akka fayyite itti dhaga'ame. 30 Yesus yeroodhuma sana humni fayyisu isa keessaa akka ba'e bekee, namoota gidduudhaa garagalee, "Eenyutu uffata koo tuqe?" jedhee gaafate*. 31 Bartoonni isaa immoo, "Akka namoonni si dhiiban utuma argituu, 'Eenyutu na tuqe?' jettee gaafattaa?" jedhaniin. 32 Yesus garuu amma iyyuu nama isa tuqe arguudhaaf naannoo isaa ilaale. 33 Kana irratti dubartiin waan isheedhaaf godhame hubatee, sodaachaa rom'aa dhuftee miilla Yesus jalatti lafa dhooft; dhugaa ishee hundumaas isatti himte. 34 Yesus immoo, "Yaa intala ko, amantiin kee si fayyiseera, nagaadhaan dhaqi, dhukkuba keettiis kan fayyite ta'ii!" isheedhaan jedhe*.

*28 6:56; HoE 19:12

*30 Luq 5:17; 6:19

*34 10:52; Luq 7:50

35 Utuu Yesus kana dubbachaa jiruu namoonni mana Yaayiros geggeessituu mana sagadaa sanaa, dhufanii, "Intalli kee duuteetti, si'achi immoo maaliif barsiisicha dhamaafta?" jedhaniin. 36 Yesus garuu, waan dubbatame sana homaattuu utuu hin fudhatin, geggeessituu mana sagadaa sanaa, "Hin sodaatin, amani duwwaa!" jedhe. 37 Yesus yommuus Phexros, Yaaqoobii fi Yohannis obboleessa Yaaqoob malee, namni kan biraa isa duukaa mana namichaa akka dhaqan hin barbaanne*.

38 Gara mana geggeessituu sanaa yommuu dhufan, Yesus huursaa isaanii dhaga'ee, namoota boo'anii wawwaatanis arge. 39 Inni manatti yommuu ol gale, "Maaliif huursitanii boossu? Intalattiin rafuutti jirti malee, hin duune" isaaniiin jedhe. 40 Isaanis itti kolfan. Inni garuu hunduma isaanii gad yaasee, abbaa intalattii fi haadha ishee warra isaa wajjin turanis fudhatee, iddoo reeffi intalattii jirutti ol gale. 41 Harka ishees qabee, "Xaaliitaa quumii!" jedheen; kunis, "Intalo! Siinan jedha, ka'ii!" jechuutti hiikama*. 42 Intalattiin si'uma sana kaatee asii fi achi adeemte; isheen is intala waggaa kudha lamaa turte. Yommuus isaan guddaa gammadanii of wallaalan. 43 Yesus immoo waan ta'e kana eenyu illee akka hin barre jabeessee isaan abboomee, "Wanta nyaatamu isheedhaaf kennaa!" jedhee isaanitti hime*.

*37 9:2; 13:3; Mat 17:1

*39 Yoh 11:4,11

*41 9:27; Luq 7:14; HoE 9:40

*43 1:44; 7:36

Yesus Naazireetitti Tuffatamuu Isaa

(Mat 13:53-58; Luq 4:16-30)

6¹ Yesus iddoo sana dhiisee adeemee, gara mandara kutaa biyya itti dhalatee dhaqe; bartoonni isaas isa duukaa dhaqan. 2 Guyyaa Sanbataattis mana sagadaatti barsiisuu jalqabe. Warra isa dhaga'an keessaas baay'een raajefatanii, "Wanti kun hundinu eessaa dhufee? Ogummaa attamiitu isaaf kenname? Hojii aangoo attam attamiitus harka isaatiin hojjetaman*?" 3 Kun muka soofticha ilma Maariyaam, obboleessa Yaaqoob, Yosees, Yihudaa fi Simoon miti? Obboleetonni isaas as nu bira jiru mitii?" jedhanii isa manan*. 4 Yesus immoo, "Raajiin iddoo biraatti malee biyya isaatti, lammii isaa gidduutti, mana ofii isaattis ulfina hin argatu" isaaniiin jedhe*. 5 Harka isaa dhukkubsatoota muraasa irra kaa'ee isaan fayyise malee, kana irra kan caalu hojii aangoo achitti hojjechuu hin dandeenye*. 6 Amanti-dhabina isaanii garuu baay'ee dinqifate.

Kana booddee inni barsiisaa gandeen sana gidduu in deddeebi'e*.

* Mar 6:7 "Hafuurota hamoota irratti" Mar 3:30 ilaali.

*2 Mat 7:28; Yoh 7:15

*3 3:31; Mat 11:6; Yoh 6:42

*4 Yoh 4:44; 7:5

*5 5:23

*6 Mat 8:10; 9:35

Yesus Bartoota Kudha Lamaan Erguu Isaa

(Mat 10:5-15; Luq 9:1-6)

7 Yommuus Yesus warra kudha lamaa ofitti waamee, hafuurota hamoota irratti aboo isaaniif kennee, lama lama isaan erge*. 8 Karaadhaaf immoo ulee malee, buddeena, korojoo, waan tokko illee akka hin fudhanne, horiis akka hin baanne isaan abboome. 9 Kophee akka kaa'atan, qomee lama garuu wal irratti akka hin uffanne isaanitti hime. 10 Akkanumas, "Iddoo tokkoo hamma adeemtanitti manuma itti galtan keessa turaa; 11 iddoo tokkotti yoo isin simuu dhaabaatan, yoo isin dhaga'uu didanis, akka dhugaa isaanitti ba'uuf yommuu achii adeemtan awwaara mandara sanaa, miilla keessanittii dhadha'adhaa!" isaaniiin jedhe*. 12 Akkasitti warri kudha lamaa ba'anii, namoonni yaada garaa isaanii akka geddaratan lallaban. 13 Isaanis hafuurota hamoota baay'ee baasanii, warra dhukkubsachaa turanis baay'ee dhadhaa dibataa dibanii, isaan fayyisan*.

*7 Luq 10:1

*8-11 Luq 10:4-11; HoE 13:51

*13 Yaq 5:14-15

Ajjeefamuu Yohannis Cuuphaa

(Mat 14:1-12; Luq 9:7-9)

14 Maqaan Yesus bal'aatti beekamee waan tureef, Herodis mootichis waa'ee isaa dhaga'e. Kaan, "Yohannis cuuphaatu du'aa ka'e, kanaaf humni gurguddaan isaan hojjetamaa jiru" jedhan. 15 Warri kaan, "Innoo Eliyaas" jedhan; kaan immoo "Raajiidhuma akka raajota warra durii tokko" jedhan*. 16 Herodis waa'ee isaa yommuu dhaga'ee garuu, "Yohannis isa ani mataa isaa mursiisetu du'aa kaafame" jedhe. 17 Herodis waa'ee Herodiyaas haadha manaa obboleessa isaa Filiphosiif jedhee, nama itti ergee Yohannisin qabsiisee hiisisee ture; Herodis ishee fuudhee ture. 18 Yohannis immoo Herodiisiin, "Haadha manaa obboleessa kee

9 Yesus itti fufee, "Seera muka abbaa keessanii jabeessuudhaaf jettanii abboommii Waaqayyoo diiguudhaaf mala ba'eessa argattan. ¹⁰ Museenoo, 'Abbaa keetii fi haadha keetiif ulfina kenni' iddoo biraatti immoo, 'Abbaa isaatiif fi haadha isaa irratti hamaa kan dubbatu haa du'u' jedheera*. ¹¹ Isin immoo, namni abbaa isaa fi haadha isaa gargaaruuf ture tokko isaaniin, wanti na biraa isiniif kenname, waa'ee isiniif baasuuf ture, amma 'Qurbaana ta'eera', kana jechuunis 'Waaqayyooof kennameera' yoo jedhe 'Ba'eessa godhe' jettu. ¹² Akkasitti inni deebi'ee abbaa isaatiif fi haadha isaatiif waanuma tokko iyyuu akka hin goone karaa laattuuf. ¹³ Kana kan fakkaatan waan baay'ee gochuudhaan, seera muka abbaa keessanii isa walitti dabarsitaniin dubbii Waaqayyoo busheessitu" isaanin jedhe.

*10 Bau 20:12; 21:17; Kes 5:16; Lew 20:9

Wanti Nama Xureessu Maal Akka Ta'e Barsiisuu Isaa (Mat 15:10-20)

14 Yesus ammoo namoota ofitti waamee, "Isin hundumti keessan dubbii koo dhaga'aa, hubadhaas! ¹⁵ Alaa kan namatti galu tokko illee danda'ee xuraa'aa nama hin godhu, wanti yaada garaa namaa keessaa ba'u garuu xuraa'aa nama godha*. [¹⁶ Gurra ittiin dhaga'u namni qabu haa dhaga'u!]" isaanin jedhe. ¹⁷ Yesus namoota dhiisee yommuu manatti gale, bartoonni isaa waa'ee fakkeenya sanaa isa gaafatan*. ¹⁸ Inni yommuu, "Isin immoo akkuma warra kaanii hin hubatin jirtuu? Alaa kan namatti galu hundinuu xuraa'aa nama gochuu akka hin dandeenye hin qalbifattanii ree? ¹⁹ Inni yaada garaa namaatti hin galu; mar'umaanitti galee bakkeetti akka ba'u hin beektanii ree?" isaanin jedhe. Kanaan nyaanni hundinuu qullaa'aa akka ta'e ibse*.

*15 HoE 10:14,15,28

*17 4:10; Mat 13:36; Luq 8:9

*19 HoE 10:15; Rom 14:14; 1Qor 10:25-28; Qol 2:16; Tit 1:15

20 Yesus itti fufee, "Isa yaada garaa namaa keessaa ba'utu nama xureessa. ²¹ Yaadni hamaan hundinuu keessa

yaada garaa namootaatiin in ba'a; isaan immoo, halalummaa, hanna, nama ajjeechaa, ²² ejjummaa, sassata, hammina, haxxummaa, gad dhiisa, weennoo, nama salphisuu, of tuulummaa, dagatummmaa. ²³ Wanti hamaan kun hundiinuu keessa yaada garaa namaatiin ba'annii xuraa'aa nama in godhu" jedhe*. ²⁴ Rom 1:28-31; 1Qor 5:11; 6:9-10; Gal 5:19-21; Efe 5:3-5

Amantii Dubartii Tokkoo (Mat 15:21-28)

24 Yesus achii adeemee naannoo mandara Xiirros* dhaqee, mana tokkotti in lixe. Yommuu namni tokko iyyuu achi jiraachuu isaa akka hin barre barbaadee ture; haa ta'u iyyuu malee, dhokachuun isaaf hin danda'amne. ²⁵ Si'uma sana iyyuu dubartiin, intalli ishee hafuura hamaadhaan qabamte tokko, waa'ee isaa dhageesse, dhuftee miilla isaatti kufte. ²⁶ Dubartiitiin nama kutaa biyya Finiiqee Sooriyaatti, afaan Griikii dubbattis turte; isheen hafuuricha hamaa intala ishee keessaa haa baasuuf Yesusin in kadhatte*. ²⁷ Yommuu inni, "Dura ijoollonni nyaatanii haa quufan, buddeena ijoollotaa fuudhanii sarootaaf darbachuun ba'eessa miti" isheedhaan jedhe. ²⁸ Isheen garuu deebiftee, "Yaa gooftaa, saroonni iyyuu hurraa maaddii ijoollotaa irraa harca'e in nyaatu" jetteen. ²⁹ Yesus immoo, "Sababii akkas jettee dubbatteef nagaatti dha qi, hafuurichi hamaan intala kee keessaa ba'eera" isheedhaan jedhe. ³⁰ Kana irratti isheen gara manaatti galtee, mucaa ishee hafuurri hamaan keessaa ba'ee, siree irra ciiftee argatte.

*26 Rom 1:14-16

Yesus Nama Gurri Isaa Duudaa Fi Arrabni Isaa Didaa Tokko Fayyisuu Isaa

31 Kana booddee Yesus kutaa biyya Xiirrosii ka'ee, karaa Sidoon kutaamandaroota kurnanii keessa ba'ee, ciisa bishaan Galiilaa dhaqe*. ³² Jarreen tokko yommuu nama gurri isaa duude, arrabni isaas dide tokko gara Yesus fidanii, akka inni harka isaa irra kaa'uuf kadhatan*. ³³ Inni

* Mar 7:24 "Xiirros" kaan immoo "Xiirrosii fi Sidoon" jedhu.

namicha sana tuuta keessaa kophaatti baafatee, quba isaas gurra isaa keessa kaa'ee, tufee arraba namichaa in tuqe*. ³⁴ Gara waaqaatti ol ilaalee, garaa isaatti gaddeefii, "Efaataa" ittiin jedhe; innis "Banami!" jechuu dha*. ³⁵ Si'uma sanatti gurri isaa banamee arrabni isaas hiikamee, qajeeltoottis dubbachuutti ka'e. ³⁶ Yesus immoo kana nama tokkotti illee akka hin himne isaan abboome; isaan garuu utuma inni isaan abboomuu, itti caalchisanii labsan*. ³⁷ Isaan yommuu hamma malee raajjeffatanii, "Inni waan hundumaa ba'eessa godhe; warri duudan akka dhaga'an, warri arrabni isaanii dides akka dubbatan in godha" jedhan*.

*31 Mat 15:29-31

*32 5:23

*33 Mar 8:23

*34 6:41; Yoh 11:41

*36 1:43-45; 5:43

*37 Isa 35:5

Yesus Namoota Kuma Afur Nyaachisuu Isaa (Mat 15:32-39)

8 ¹ Gidduu sanas tuuti sonaan baay'een deebi'anii walitti qabaman. Isaan waan nyaatan dhabnaan, Yesus bartoota isaa waamee isaanitti dubbatee, ² "Namoonni kun guyyaa sadan kana anaa wajjin turan, nyaatas waan isaan hin qabneef hunduma isaaniiif nan oo'a. ³ Akkuma beela'anitti gara mana isaanitti yoon isaan erge, karaatti in kukkufu; isaan keessaa lafa fagootii kan dhufan jiru" jedhe. ⁴ Bartoonni isaa immoo deebisanii, "Attamitti namni tokko as lafa onaa kanatti, namoota kana hundumaa buddeena nyaachisuu danda'a?" jedhaniin. ⁵ Kana irratti inni, "Buddeena meeqa qabdu?" jedhee isaan gaafannaan, isaan immoo, "Buddeena torba" jedhaniin. ⁶ Yommuu lafuma sana akka taa'aniif namoota abboome. Buddeen torban sana fuudhee Waaqayyooof galata galchee, cabsees namootaaf akka dhi'eessaniif bartoota isaatti kekkenne; isaan immoo tuuta sanaaf dhi'eessan. ⁷ Qurxummii xixinnoo muraasas qabu turan; Yesus isas eebbisee namootaaf dhi'eessise. ⁸ Namoonni sun nyaatanii in quufan; hurraa isaan irraa hafes gundoo gurguddaa torba guutuu

walitti qaban. ⁹ Kana booddee inni namoota sana gad dhiise; namoonni sun immoo akka kuma afurii turan. ¹⁰ Achumaanis bartoota isaatii wajjin bidiruu yaabbatee, gara kutaa biyya Daalmaanuta dhaqe*.

*1-10 6:35-44; Mat 14:14-21;

Luq 9:12-17; Yoh 6:5-13

Warri Fariisotaa Milikkita Gaafachuu Isaanin (Mat 16:1-4)

11 Yommuu warri Fariisotaa dhufanii Yesusin morkachuutti ka'an; isa qoruudhaafis milikkita waaqa irraa akka isaan argisiisuuf isa gaafatan*. ¹² Inni garuu garaa isaatti gadde hafuura dheeraa baafatee, "Dhaloonni si'anaa maaliif milikkita gaafata? Ani dhuguman isiniin jedha, milikkinni dhaloota si'anaaf matumaa hin kennamu" jedhe*. ¹³ Isaan dhiisees ammoo bidiruu yaabbatee gara gamaatti sokke.

*11 Mat 12:38; Luq 11:16; Yoh 6:30

*12 Mat 12:39; Luq 11:29

Yaada Fariisotaa Fi Yaada Herodis Irraa Of Eggachiisuu Isaa (Mat 16:5-12)

14 Bartoonni yommuu adeeman buddeena tokkicha bidiruu keessaa of biraa qabu turan malee, buddeena biraa fudhachuu hin yaadanne. ¹⁵ Yesus isaan akeekkachiisee, "Ilaalladhaa! Raacitii warra Fariisotaa fi racitii Herodis irraa of eeggadhaa!" jedhe*. ¹⁶ Isaan immoo dudubbatanii, "Isa nuyi buddeena hin qabneef akkas jedha" waliin jedhan. ¹⁷ Inni kana baree, "Maaliif waa'ee buddeena dhabuu keessaniitti hiiktanii dudubbattu? Isin amma iyyuu yaadatti hin fudhattanii yookiis hin hubattanii ree? Sammuu keessantu duudee*? ¹⁸ Ija utuu qabdaniin hin argittanii ree? Gurras utuu qabdaniin hin dhageessanii ree? Hin yaadattanisii ree*? ¹⁹ Yeroo ani buddeen shanan namoota kuma shaniif cabse, hurraa isaa gundoo meeqa guutuu fuutan?" isaanin jedhe; isaan immoo, "Kudha lama" jedhaniin*. ²⁰ Itti fufee, "Yeroo ani buddeen torban namoota kuma afuriif cabse immoo hurraa isaa gundoo gurguddaa meeqa guuttanii fuutan?" jedheen; yommuu isaan, "Torba"

ittiin jedhan*. ²¹ Yoos, "Isin amma iyyuu hin hubattanii?" isaanin jedhe.

*15 3:6; Luq 12:1

*17 6:52

*18 Er 5:21; His 12:2; Mat 13:13;

Mar 4:12; HoE 28:26

*19 6:35-44; Mat 14:15-21; Luq 9:12-17;

Yoh 6:5-13

*20 8:1-9; Mat 15:32-38

Yesus Betsayidaatti Nama Jaamaa Tokko Fayyisuu Isaa

22 Kana booddee Betsayidaa dhufan. Achittis jarreen tokko namicha jaamaa tokko gara Yesus fidanii, akka inni harkaan isa qaqqabuufis kadhatan. ²³ Kana irratti inni namicha jaamaa sana harka qabee ganda keessaa diidatti baasee, ija namichaatti tuttufee, harka isaas irra kaa'ee, "Waa arguu in dandeessaa?" jedhee, gaafate*. ²⁴ Namichi immoo ilaalee, "Namoota arguu nan danda'a, akka adeemanis nan arga, garuu mukkeetii anatti fakkaatu" jedhee. ²⁵ Inni ammas harka isaa ija namichaa irra kaa'ee, yommuu iji namichaa fayyee, hubatee ilaalee waan hundumaas ba'essa godhee arge. ²⁶ Kana booddee Yesus, "Gandichatti hin deebi'in iyyuu" jedhee namicha gara mana isaatti erge.

*23 7:33; Yoh 9:6

Phexros Waa'ee Yesus Dhugaa Ba'uu Isaa

(Mat 16:13-20; Luq 9:18-21; Yoh 6:66-71)

27 Kana booddee Yesus bartoota isaa wajjin ba'ee, gara gandeen naana'aa mandara Qiisaariyaa Filiphos dhaqe. Karaattis, "Namoonni eenyu anaan jedhu?" jedhee bartoota isaa gaafate. ²⁸ Isaan yommuu, "Yohannis cuuphaa siin jedhu, kaan immoo Eliyaas raajicha siin jedhu, kaanis raajota keessaa tokko siin jedhu" jedhanii deebisaniif*. ²⁹ Inni immoo, "Isinoo, eenyu anaan jettu?" jedhee isaan gaafate. Phexros deebisee, "Ati Masiihicha" jedheen*. ³⁰ Yeroo sanatti inni waa'ee isaa nama tokkotti illee akka hin himne cimsee isaan gorse*.

*28 6:14-15; Luq 9:7-8

*29 Yoh 6:68-69

*30 9:9

Yesus Waa'ee Du'uu Isaatii Fi Du'aa Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa

(Mat 16:21-28; Luq 9:22-27)

31 Yesusis, "Ilmi namaa maangud-dootaa fi luboota warra angafootaatiin, barsiisota seeraatiin guddaa dhiphachuunii fi raawwatee tuffatamuun, du'atti kennamuun in ta'a; guyyaa sadii booddee garuu du'a keessaa in ka'a" jedhee isaan barsiisuutti ka'e*. ³² Inni dubbii kana mul'inatti dubbate; Phexros immoo gara bukkeetti isa qabee, cimsee isa gorsuutti ka'e. ³³ Inni garuu garagalee bartoota isaas ilaalee, Phexrosin ifatee, "Na duraa turi Seexana nana! Ati kan namootaa malee kan Waaqayyoo hin yaaddu" jedheen.

*31 9:12; Mat 17:12; Luq 17:25

34 Inni tuuta jaraa bartoota isaatii wajjin ofitti waamee, "Namni tokko illee ana duukaa bu'uu yoo barbaade, waa'ee ofii isaa dhiisee, fannoo isaa [isa anaaf jedhee baatu] of irra kaa'atee, ana duukaas haa bu'u*! ³⁵ Namni jireenya isaa oolfachuu yoo barbaade, jireenyi isaa duraa in fudhatama; namni anaa fi wangeelaaf jedhee jireenya isaa kennu immoo, isa in oolfata*. ³⁶ Namni biyya lafaa guutummaatti buufatee, lubbuu isaa garuu yoo dhaabe, bu'aan isaa maali ree? ³⁷ Namni gatii lubbuu isaa maal kennuu danda'a ree? ³⁸ Nama dhaloota garagaggalaadhaa fi cubbamaa kana keessatti, anatti, dubbii koottis yeella'utti, ilmi namaa ulfina abbaa isaatiin qulqulloota ergamootaa wajjin yommuu dhufu isatti in yeella'a" jedhe*.

*34 Mat 10:38; Luq 14:27

*35 Mat 10:39; Luq 17:33; Yoh 12:25

*38 Mat 10:33; Luq 12:9

9 ¹ Kana booddee Yesus, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namoota as dhaabatanii jiran keessaa, kaan utuu hin du'in, mootummaan Waaqayyoo humnaan dhufee arguuf jiru" jedhe*.

*1 13:30; Mat 10:23; Luq 22:18

Yesus Ulfina Isaa Mul'isuu Isaa

(Mat 17:1-13; Luq 9:28-36)

2 Guyyaa ja'a booddees, Yesus Phexrosii fi Yaaqoobin Yohannisinis fudhatee, ol gara gaara dheeraa tokkotti kophaatti isaan baase; inni bifa ulfina isaatiin isaanitti mul'ate*.

³ Uffanni isaas miiccituun lafa irraa akkas calaqqisuu akka hin dandeenyetti adii calaqqisaa ta'e. ⁴ Eliyaasii fi Museen achitti isaanitti mul'atanii, Yesusii wajjin dubbachaa turan. ⁵ Phexros gidduutti, "Yaa barsiisaa! Asitti argamuun keenya attam gaarii dha! Kottaa asitti godoo sadii, tokko siif, tokko Museedhaaf, tokkos Eliyaasiif in ijaar-raa" jedhee Yesusitti dubbate. ⁶ Bartoonni sun baay'ee sodaatanii waan turaniif, inni maal akka dubbatu hin beeku ture. ⁷ Yommuu duumessi dhufee hunduma isaaniitti uffise; sagaleenis duumessicha keessaa dubbatee, "Kun ilma koo isa ani jaalladhu, isa dha-ga'aa!" jedhe*. ⁸ Bartoonni battaluma sana naannoo isaanii yommuu ilaalan Yesusin duwwaa of biratti argan malee, deebi'anii nama tokko iyyuu achitti hin argine.

*2 5:37; 13:3

*2-7 2Phe 1:17-18; Mar 1:11; Mat 3:17;

Luq 3:22; Kes 18:15; HoE 3:22

9 Isaan gaaricha irraa utuu gad bu'uutti jiranii Yesus, "Ani ilmi namaa du'ee warra du'an keessaa utuun hin ka'in, waan argitan nama tokkotti iyyuu hin himinaa!" jedhee bartoota isaa abboome*. ¹⁰ Isaan immoo dubbii isaa fudhatanii, "Warra du'an keessaa ka'uun maal inni?" jedhanii wal gargaafatan. ¹¹ Achumaanis, "Maaliif barsiisonni seeraa, 'Eliyaas dura dhufuutu ta'a' jedhu?" jedhanii Yesusin gaafatan*. ¹² Yesus deebisee, "Waan hundumaa iddootti deebisuudhaaf Eliyaas duraan dursee in dhufa illeetii, haa ta'u iyyuu malee, ilmi namaa baay'ee dhiphachuuf jira, tuffatamuufis jira, jedhamee waa'ee kootiif attamitti caafame ree*? ¹³ Ani garuu isinittan hima, Eliyaas dhufee; akkuma waa'ee isaatiif caafamee jiruttiis, jarreen tokko waanuma jaallatan isa irratti raawwatan" isaanin jedhe*.

*9 8:30; Mat 12:16

*11 Mil 4:5; Mat 11:14

*12 Far 22:1-18; Isa 53:3

*13 Mat 11:14; 1Mot 19:2,10

Yesus Gurbaa Hafuura Hamaatiin Qabame Fayyisuu Isaa

(Mat 17:14-21; Luq 9:37-43)

14 Isaan gara bartoota warra kaanii yommuu dhufan, namoonni baay'een isaanitti naanna'anii, barsiisonni seeraa tokkos isaanitti utuu falmanii argan. ¹⁵ Namoonni hundinuu akkuma Yesusin arganiin raajeffatanii, gara isaatti fiigani nagaan gaafatan. ¹⁶ Inni immoo, "Maal isaanitti falmitu?" jedhee isaan gaafate. ¹⁷ Yommuu tuuta sana keessaa namni tokko deebiseefii, "Barsiisa! Ilma koo isa hafuura didaadhaan qabame gara keetti fideera. ¹⁸ Hafuurichis iddoodhuma isa qabutti lafaan isa dha'a; gurbichi immoo hoomacha afaaniin in yaasa, ilkaan in qara, dhagni isaas qaratti in goga. Ani illee akka isaan hafuuricha baasaniif bartoota kee gaafadheera; isaan garuu isa baasuu hin dandeenye" jedhe. ¹⁹ Yesus deebisee, "Isin yaa dhaloota hin amannee nana, hamma yoomiittan isin bira jiraadha? Hamma yoomiittis ba'aa anatti taatu? Gara kootti isa fidaa!" isaanin jedhe*.

*19 Luq 24:25

20 Yommuu isaan gurbicha gara Yesusitti fidan. Hafuurichi immoo Yesusin yommuu arge, gurbicha wixxifachiisee lafaan dha'ee, gangalachiisees hoomacha afaaniin baase. ²¹ Yesus, "Kun isa qabuun isaa erga yoomiittii?" jedhee abbaa gurbichaa gaafate. Inni immoo deebisee, "Mucummaa isaatii jalqabe. ²² Yeroo baay'ees isa balleessuudhaaf jedhee ibidda keessa, bishaan keessaa buuseera; garuu waan tokko gochuu yoo dandeesse, nuuf oo'ii nu gargaari!" jedhe. ²³ Yommuu Yesus, "Yoo dandeesse jettee? Nama amanuuf wanti hundinuu in danda'ama" jedheen*. ²⁴ Achumaan abbaan mucichaa sagalee isaa ol fudhatee, "Nan amana, amanti-dhabina kootti na gargaari!" jedheen*. ²⁵ Yesus immoo namoonni akka itti dacha'an argee, hafuuricha hamaa' sana ifatee, "Ati hafuura didaadhaa fi duudaa nana! Sin abbooma, isa keessaa ba'i deebites itti hin galin!" ittiin jedhe. ²⁶ Hafuurichi mucicha iyyisiisee baay'ees erga wixxifachiisee booddee keessaa in ba'e; yommuu gurbichi akka

*7 Mar 9:25 "Hafuuricha hamaa" (Mar 3:30 ilaali).

waan du'ee taanaan, namoonni baay'een "Du'eera" jedhan*. ²⁷Yesus garuu harka gurbichaa qabee lafaa ol isa kaase, innis in ka'e*. ²⁸Yesus erga manatti ol galee booddee, bartoonni isaa kophaatti, "Nuyi maaliif hafuuricha hama sana baasuu hin dandeenye?" jedhanii isa gaafatan*. ²⁹Inni immoo deebisee, "Inni akkasii kun kadhataan, [soomuudhaanis] malee, waan biraatiin baafamuu hin danda'u" isaaniin jedhe.

*23 11:23-24; Mat 21:21; Luq 17:6

*24 Luq 17:5

*26 1:26

*27 5:41; Mat 9:25; Luq 8:54; HoE 3:7

*28 10:10

**Yesus Ammas Waa'ee
Du'a Isaatii Fi Du'aa
Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa**
(Mat 17:22-23; Luq 9:43-45)

30 Ergasii isaan achii adeemanii kutaa biyya Galiilaa keessa darban; Yesus immoo namni tokko illee kana akka beeku hin barbaanne. ³¹Inni, "Ilmi namaa harka namootaatti dabarfamee in kennama, isaan isa in ajjeesu; inni garuu ajjeefamee guyyaa sadii booddee in ka'a" jedhee bartoota isaa barsiisaa ture*. ³²Bartoonni garuu dubbii isaa hin hubanne, isa gaafachuus in sodaatan*.

*31 8:31; 10:32-34; Mat 16:21; 20:18-19; Luq 18:32-33; 24:7

*32 Luq 18:34; Yoh 12:16

Inni Caalu Eenyu?
(Mat 18:1-5; Luq 9:46-48)

33 Kana booddee isaan Qifirnaahom in dhaqan. Erga mana ga'ee immoo Yesus, "Karaa irratti maal walii wajjin dudubbachaa turtan?" jedhee isaan gaafate. ³⁴Isaan garuu, eenyutu caalinna laata, jedhanii karaa irratti walii wajjin dudubbachaa waan turaniif, calluma jedhan*. ³⁵Inni erga taa'ee, warra kudha lamaan ofitti waamee, "Namni dura ta'uu barbaadu nama hundumaa booddee ta'uutu irra jira, nama hundumaafis hojjechuutu irra jira" jedhe*. ³⁶Yeroo sanatti inni mucaa tokko ofitti waamee, isaan dura dhaabachiisee ofitti qabee ammatees; bartoota isaatiin immoo, ³⁷"Mucaa akkasii tokko maqaa kootiin kan simu ana sima, kan na simu immoo isa na

erge in sima malee, ana simuu isaa miti" jedhe*.

*34 Luq 22:24

*35 10:43-44; Mat 20:26-27; 23:11;

Luq 22:26

*37 Mat 10:40; Luq 10:16; Yoh 13:20

**Namni Nuun Hin
Mormine Gara Keenya**
(Luq 9:49-50)

38 Yohannis yommuus Yesusiin, "Yaa barsiisaa, namni tokko utuu inni maqaa keetiin hafuura hamaa baasuu arginee, waan inni nu duukaa hin bu'iniif isa dhowwine" jedhe*. ³⁹Yesus garuu, "Isa hin dhowwinaa, namni maqaa kootiin hojii aangoo hojjetee, dafee immoo waa'ee koo hamaa dubbachuu danda'u hin jiru'o". ⁴⁰Namni nuun hin mormine gara keenya in ta'a*. ⁴¹Ani dhuguman isinitti hima, isin kan Kristos waan taataniif namni bishaan dhugaatii willee tokko isinii kenne gatii isaa hin dhabu" jedhe*.

*38 Lak 11:27-29

*39 1Qor 12:3

*40 Mat 12:30; Luq 11:23

*41 Mat 10:42

**Qorama Irraa Of
Eeggachiisuu Isaa**
(Mat 18:6-9; Luq 17:1-2)

42 Yesus itti fufee, "Eenyu illee warra xixinnaa anatii amanan kana keessaa tokko gufachiisuu irra, dhagaan daakuu guddaan morma isaatti hidhamee galaana keessatti utuu darbatamee isaa wayya ture. ⁴³Harki kee yoo si gufachiisee of irraa muri; harka lachuu qabaattee gara qilillee ibidda hin dhaammee dhagu kee mannaa, harkuma tokko qabaattee jireenyatti galuu siif wayya". ⁴⁴Qilillee sana keessaa raammoon nama nyaatu hin du'u, ibiddi isaas hin dhaamu. ⁴⁵Miilli kee yoo si gufachiisee of irraa muri; miilla lachuu qabaattee qililleetti darbatamuu kee mannaa, miilla tokko qabaattee jireenyatti galuu siif wayya. ⁴⁶Qilillee sana keessaa raammoon nama nyaatu hin du'u, ibiddi isaas hin dhaamu. ⁴⁷Iji kee yoo si gufachiisee of keessaa baasi; ija lachuu qabaattee qililleetti darbatamuu kee mannaa, ija tokko qabaattee mootummaa Waaqayyoo galuu siif wayya*. ⁴⁸Qilillee sana keessaa raammoon

nama nyaatu hin du'u ibiddi isaas hin dhaamu*.

*43 Mat 5:30

*47 Mat 5:29

*48 Isa 66:24

49 "Hundumtinuu ibiddaan in miyaa'a [qalmis soogiddaan miyeeffama]*. ⁵⁰Soogiddi waan ba'eessa, soogiddi garuu miyaa yoo of keessaa dhabe, maaliin deebifanii isa miyeesitu ree? Soogidda of keessaa qabaa-dhaa, walii keessaniifis nagaa qabaa-dhaa!" jedhe*.

*49 Lew 2:13

*50 Mat 5:13; Luq 14:34-35; Qol 4:6;

Rom 12:18; 1Tas 5:13; Ibr 12:14

**Gaaffii Wal Hiikuu Haadha
Manaa Fi Abbaa Manaa**
(Mat 19:1-12; Luq 16:18)

10 ¹Yesus iddoo sanaa ka'ee gara kutaa biyya Yihudaa fi gama Yordaanos dhaqe. Namoonni ammoo gara isaatti dachaanaa, akkuma amala isaatii inni isaan barsiise*. ²Yommuu warri Fariisotaa dhufanii isa qoruu-dhaaf, "Namni tokko haadha manaa isaa baasuun seeraa?" jedhanii gaafatan. ³Inni immoo deebisee, "Museen maal isin abboome?" isaaniin jedhe. ⁴Yommuu isaan, "Museenoo 'Caaffata ittiin ishee hiiku kenneefii yoo hiike in ta'a" jedheera" jedhan*. ⁵Yesus garuu, "Sababii mata-jabina keessaniif inni abboommii kana isiniif caafe. ⁶Jalqaba uumamaatti garuu, 'Waaqayyo dhiira, dubartiis in uume*'; ⁷'Sababii kanaaf dhiirri abbaa isaa fi haadha isaa in dhiisa [haadha manaa isaatiis in maxxana*] ⁸isaan lachanuus foon tokko in ta'u. Egaa isaan lama miti, foon tokko malee*. ⁹Kanaafis waan Waaqayyo walitti qabsiise, namni gargar hin baasin!" isaaniin jedhe.

*1 Luq 9:51; Yoh 10:40

*4 Kes 24:1-4; Mat 5:31

*6 Uma 1:27; 5:2

*7 Uma 2:24

*8 1Qor 6:16

10 Mana keessatti immoo bartoonni waa'ee dubbii kanaa isa gaafatan*. ¹¹Inni immoo, "Eenyu illee haadha manaa isaa baasee kan biraa yoo fuudhe, ejjee, isheetti yakkeera"; ¹²isheetti abbaa manaa ishee hiiktee kan

biraatti yoo hecrumte, in ejjiti" isaanin jedhe.

*10 9:28

*11 Mat 5:32; 1Qor 7:10-11

Yesus Mucoolii Eebbisuu Isaa
(Mat 19:13-15; Luq 18:15-17)

13 Yesus harka isaa akka isaan irra kaa'uuf namoonni tokko mucoolii gara isaatti in fidan; bartoonni immoo ifatanii isaan dhowwan. ¹⁴Yesus garuu yommuu kana arge aaree, bartoota isaatiin, "Lakkisaa mucooliin gara koo haa dhufan, hin dhowwinaa! Mootummaan Waaqayyoo warra akkasiitiif ta'a. ¹⁵Ani dhuguman isinitti hima, eenyu illee mootummaa Waaqayyoo akka mucaan simatutti kan hin simanne, itti hin galu" jedhe*. ¹⁶Mucoolis ammatee harka isaas mataa isaaniin irra kaa'ee isaan eebbisee*.

*15 Mat 18:3

*16 9:36

Gaaffii Sooreessicha Tokkoo
(Mat 19:16-30; Luq 18:18-30)

17 Yesus adeemuudhaaf karaa irra yommuu bu'utti, namichi tokko itti fiigee, fuula isaa durattis jilbeenfatee, "Yaa barsiisaa gaarii! Jireenya bara baraatti galuudhaaf maal gochuutu anaaf ta'a?" jedhee gaafate. ¹⁸Yesus immoo, "Maaliif gaarii naan jetta? Waaqayyo isa tokkicha duwwaa malee, namni gaariin tokko illee hin jiru. ¹⁹Abboommiin, 'Hin ajjeesin, hin ejjin, hin hatin, sobaan nama irratti dhugaa hin ba'in, gowwoomsaadhaan hin fudhatin, abbaa kee fi haadha keef ulfina kenni!' akka jedhu in beekta" jedheen*. ²⁰Namichi immoo deebisee, "Barsiisa! Kana hundumaa ijoollummaa kootii jalqabee raawwadheera" jedheen. ²¹Yesus ilaalee isa jaallatee, "Waan tokkotu si duraa hir'ata. Dhaqii, waan qabdu gurgurii, warra deegaadhaafis kenni, waaqa irratti badhaadhummaa in qabaatta; isa booddee immoo kottuu ana duukaa bu'ii!" jedheen*. ²²Namichi kana yommuu dhaga'e qabeenya guddaa qaba waan tuureef, bifni isaa geddaramee, gaddees achii adeeme.

*19 Bau 20:12-16; Lew 19:13; Kes 5:16-20

*21 Mat 6:20; Luq 12:33; 16:9

23 Yesus yommuus naannoo isaa ilaalee bartoota isaatiin, "Warra qabeeyyiidhaaf mootummaa Waaqayyooti galuun attam rakkisaa dha!" jedhe*. 24 Bartoonni isaa dubbii isaatti na'anii dinqifatan. Yesus garuu ammas, "Ijoollee! [Warri qabeenya isaanii amanatan] mootummaa Waaqayyooti galuun attam dhiphuu dha! 25 Sooreessi tokko mootummaa Waaqayyooti galuu irra, gaalli qaawwa lilmoo keessa ba'uutu salphata" jedhe. 26 Kana irratti isaan gar-malee na'anii dinqifatanii, "Egaa eenyutu fayyuu danda'a ree?" jedhaniin. 27 Yesus immoo gara isaanii ilaalee, "Namootaaf hin danda'amu, Waaqayyooof garuu akkas miti; Waaqayyooof wanti hundinuu in danda'ama" jedhe*.

*23 *Fār* 62:10; *IXim* 6:17

*27 *Uma* 18:14; *Iyo* 42:2

28 Phexros kana irratti, "Kunoo, nuyi hundumaa dhiifnee si duukaa buuneerra" jedheen. 29 Yesus immoo deebisee, "Dhuguman isinitti hima, eenyu illee mana yookiis obboloota yookiis obboleettota yookiis haadha, yookiis abbaa yookiis ijoollee yookiis araddaa anaa fi wangeelaaf jedhee kan dhiise, 30 bara jireenya isaatti ari'atamuudhaan yoo ta'e iyyuu manneen, obboloota, obboleettota, haadhota, ijoolloota, araddaas dachaa dhibba in argata, bara dhufuttiis jireenya bara baraatti in gala. 31 Garuu baay'een warra dura jiran keessaa warra hundumaa booddee kan ta'an jiru, warra hundumaa booddee jiran keessaas warra duraa kan ta'an jiru" jedhe*.

*31 *Mat* 20:16; *Luq* 13:30

Yesus Si'a Sadaffaa Waa'ee Du'a Isaatii Fi Waa'ee Du'aa Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa
(*Mat* 20:17-19; *Luq* 18:31-34)

32 Isaan gara Yerusaaalem dhaquudhaaf karaa irra yommuu bu'an, Yesus isaan dura in adeema ture. Bartoonni na'anii dinqifachaa, warri isaan duukaa bu'anis sodaachaa in adeemu turan. Inni immoo warra kudha lamaan ammas kophaatti fuudhee, waan isatti dhufuudhaaf jiru isaanitti himuutti ka'e; 33 "Kunoo, gara Yerusaaalemitti ol ba'uu keenya! Ilmi namaa luboota warra angafootaatti, barsiisota see-

raattis dabarfamee in kennama; isaan immoo yakka du'aa itti muranii, saba Waaqayyoo warra hin ta'initi dabarsanii isa in kennu; 34 jarri itti in ga'isu, itti in tufu, in reebu, in ajjeesuu; inni immoo guyyaa sadii booddee du'aa in ka'a" jedhe*.

*33-34 *9:31*

Gaaffii Ilmaan Zabdewos

(*Mat* 20:20-28)

35 Yaaqoobii fi Yohannis ilmaan Zabdewos gara Yesusitti dhi'aatanii, "Barsiisa! Waan nuyi si kadhannu akka nuuf gootu in barbaanna" jedhaniin. 36 Inni immoo, "Maal akkan isiniif godhu barbaaddu?" isaaniin jedhe. 37 Yommuus isaan deebisanii, "Ulfina keetti abbaan tokko gara mirga kee inni kaan immoo gara bitaa kee akka teenyu nuuf kenni!" jedhaniin*. 38 Yesus garuu, "Waan kadhattan hin beektan! Xoofoo dhiphinaa ani keessaa dhuguuf jedhu keessaa dhuguuf in dandeessuu? Cuuphaa ani ittiin cuuphamuuf jedhus cuuphamuu in dandeessuu?" isaaniin jedhe*. 39 Isaan immoo, "In dandeenya" jedhaniin. Yesus garuu, "Xoofoo ani keessaa dhuguuf jedhu keessaa dhuguuf jirtu, cuuphaa ani ittiin cuuphamus cuuphamuuf jirtu". 40 Mirga koo yookiis bitaa koo taa'uu garuu kennuun kan koo miti; taa'umsi sun warra kanaan dura qopheeffameeffii ta'a" isaaniin jedhe.

*37 *Mat* 19:28; *Luq* 22:30

*38 *14:36*; *Luq* 12:50; *Rom* 6:3

*39 *HoE* 12:2; *Mul* 1:9

41 Bartoonni warri kaan kurnan yommuu kana dhaga'an, Yaaqoobii fi Yohannisitti aaruutti ka'an. 42 Yesus yommuus gara isaatti isaan waamee, "Warri saba biyya lafa kanaa abbootumutti beekaman, gooftummaadhaan akka isaan seerratan isin iyyuu in beektu; gurguddoonni isaanis aboo isaanii isaan irratti argisiisu". 43 Isin gidduutti garuu akkas hin ta'u; eenyu illee isin keessatti guddaa ta'uu kan barbaadu, hojjetata keessan ta'utu isa irra jira. 44 Eenyu illee isin keessaa dura ta'uu kan barbaadu, hundumaaf garbicha ta'uu isa irra jira*. 45 Ilmi namaa hojjechiifachuudhaaf hin dhufne, namootaaf hojjechuu fi lubbuu isaa

furii namoota baay'etiif kennuuf dhuuf malee" jedhe*.

*42 *Luq* 22:25

*43-44 *9:35*; *Mat* 23:11; *Luq* 22:26; *1Phe* 5:3

*45 *Isa* 53:10-12; *1Xim* 2:5-6

Yesus Barxiimewos Isa Jaamaa Fayyisuu Isaa

(*Mat* 20:29-34; *Luq* 18:35-43)

46 Ergasii isaan Yerikoo dhufan. Yeroo Yesus bartoota isaatii fi tuuta sonaan baay'ee wajjin Yerikoodhaa ba'ee adeemuuf jedhetti, Barxiimewos ilmi Ximeewos, namichi jaamaan tokko, karaa bukkee taa'ee in kadhata ture. 47 Yesus nama biyya Naazireet ta'uu isaa yommuu dhaga'e, iyyee, "Yesus! Ilma Daawit na maari!" jedhe. 48 Namoonni baay'een calluma jechisiiguudhaaf isa ifatan; inni garuu ittuma gaalchisee iyyee, "Ilma Daawit, na maari!" jedhe. 49 Yesus yommuus dhaabatee, "Waamaa!" jedhe. Isaan immoo namicha jaamaa sana waamanii, "Jabaadhu, ka'! Si waama!" jedhaniin. 50 Kanaaf inni wayyaa isaa of irraa darbatee, utaaalee ka'ee, gara Yesus dhufe. 51 Yesusis, "Maal akkan siif godhu barbaadda?" jedheen. Namichi inni jaamaan immoo deebisee, "Agartuu koo akka anaaf deebiftu, yaa barsiisaa!" jedheen*. 52 Yesus immoo, "Karaa kee dhaqi, amantiin kee si fayyiseera!" jedhe. Achumaanis agartuun isaa deebi'eefii, karaattis isa duukaa bu'e*.

*51 *10:36*

*52 *5:34*; *Mat* 9:22; *Luq* 7:50

Yesus Milikkita Ulfinaan Yerusaaalemitti Galuu Isaa

(*Mat* 21:1-11; *Luq* 19:28-40; *Yoh* 12:12-19)

11 1 Isaan Yerusaaalemitti galuudhaaf Betfaageedhaa fi Bitaaniyaatti, gaara ejersaattis yommuu dhi'aatan, Yesus bartoota isaa keessaa lama ergee, 2 "Ganda fuullee keessan jiru sana dhaqaa, achumaanis akkuma gandichatti galtaniin ilmoo harree [yaabbii] hidhamee jiru, homtinuu takkaa kan hin yaabin in argitu, hiikaatii fidaa. 3 Namni, 'Maaliif kana gootu?' yoo isiniin jedhe, 'Gooftaatu dhimma isaa qaba, inni utuu hin turin iddoodhu-

ma kanatti in deebisa' ittiin jedhaa!" isaaniin jedhe*.

*3 *14:14*

4 Bartoonni yommuus dhaqanii ilmoo harree [yaabbii] karratti hidhame, karaa irratti argatanii hiikan. 5 Warra achi dhaabatan keessaa immoo jarri tokko, "Maal gootu ilmoo harree kana hiiktu?" isaaniin jedhan. 6 Bartoonni immoo isa Yesus jedhe isaanitti himnaan, jarri isaan dhiisan. 7 Ilmoo harree sanas Yesusiif fidanii, uffata isaanii irra buusan; innis irra taa'e. 8 Namoonni baay'een uffata isaanii, warri biraa immoo damee baala-qabeessa bakkeedhaa kukkutanii karaa inni irra darbu irra afan*. 9 Warri dura adeemanii fi warri duukaa bu'an sagalee isaanii ol fudhatanii,

"Hosaa'inaa! Inni maqaa

Waaqayyo gooftaatiin dhufu

galateeffamaa dha*.

10 Mootummaan Daawit abaabilii keenyaa

inni dhufu galateeffamaa dha!

Hosaa'inaa ol waaqa gubbaatti" jedhan.

*8 *2Mot* 9:13

*9 *Far* 118:26-27; *Mat* 21:15

11 Yesus Yerusaaalemitti mana qullummaatti galee waan hundumaa ilaale; galgalaa'uus jalqabnaan bartoota kudha lamaanii wajjin gara Bitaaniyaatti ba'e.

Yesus Harbuu Tokko Irraa Ija Dhabuu Isaa

(*Mat* 21:18-19)

12 Borumtaas isaan Bitaaniyaadhaa yommuu ba'an Yesus in beela'e. 13 Muka harbuu baala qabu tokkos fagootti argee, ija irraa argadha laataa? jedhee dhaqe. Inni mukicha bira ga'ee baala malee waanuma tokko irraa dhabe; yeroon isaa yeroo harbuun ija itti godhatu hin turre*. 14 Yesus yommuus mukichaan, "Homtinuu deebi'ee ija si irraa hin nyaatin bara baraan" jedhe; bartoonni isaas kana jechuu isaa dhaga'an*.

*13 *Luq* 13:6

*14 *11:20*

Yesus Mana Qulqullummaa
Keessaa Warra Bitee
Gurguru Oofuu Isaa
 (Mat 21:12-17; Luq 19:45-48;
 Yoh 2:13-22)

15 Isaan Yerusaalemin in ga'an; Yesus yommuu mana qulqullummaatti galee warra mana qulqullummaa keessatti bitanii fi warra gurguran gad baasuutti ka'e, gabatoota warra horii callaa gegeddaraniitii fi taa'umsa warra gugee gurgurani gadi garagalche. ¹⁶Homtinuu mi'a baatee mana qulqullummaa keessa ba'ee akka adeemuuf karaa hin laanneef. ¹⁷Yesus isaan barsiisee, "Manni koo saba hundumaatiif mana kadhataa jedhamee in waamama kan jedhu hin caafamnee ree? Isin garuu holqa hattuu isa godhattan" isaanin jedhe*.

*17 Isa 56:7; Er 7:11

18 Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraas waa'ee dubbii kanaa dhaga'ani, karaa ittiin isa balleessan barbaadan; barsiifni isaa garaa namoota hundumaa rukutee waan tuureef, isa in sodaatu turan*. ¹⁹Yommuu galgalaa'es Yesusii fi bartoonni isaa mandaricha keessaa ba'an*. ¹⁸6:2; 14:1; Luq 20:19; 22:2

Yesus Goguu Harbuu Sanaatiin
Qabee Barsiisuu Isaa
 (Mat 21:20-22)

20 Ganama obboroodhaan utuu darbani harbuun sun hundeedhumaan akka goge argan. ²¹Phexros yommuu waan ta'e yaadatee, "Barsiisa! Ilaa harbuun ati abaarte gogeera" jedhe*. ²²Yesus immoo deebisee, "Waaqayyotti amantii qabaadhaa*! ²³Dhuguman isiniin jedha, namni garaa isaatti utuu hin mamin gaara kanaan, 'Ol kaafami, galaanattis darbatami!' jedhe, waan inni jedhus akka ta'uuf yoo amane, in ta'aaf*. ²⁴Kanaaf isiniin hima; waan kadhattan waan gaafattanis hundumaa akka waan fudhataniitti lakkaa'aa amanaa, isiniin ta'uufis jira*! ²⁵Kadhachuuf yommuu dhaabattan, abbaan keessan inni waaqa irraa yakka keessan akka isiniin dhiisutti, namni tokko waa isinitti yakkee yaada keessan miidheera yoo ta'e dhiisaaf*! ²⁶Isin yoo dhiisuu

dhaabaattan garuu abbaan keessan inni waaqa irraas yakka keessan isiniin hin dhiisu]" jedhe.

*21 11:14

*22 Yoh 14:1

*23 Mat 17:20; Luq 17:6; 1Qor 13:2

*24 Mat 7:7; Yoh 14:13; 16:23

*25 Mat 5:23; 6:14-15

Gaaffii Waa'ee Gooftummaa
Yesusiif Dhi'aate

(Mat 21:23-27; Luq 20:1-8)

27 Isaan ammas Yerusaalem dhaqan; Yesus mana qulqullummaa keessa utuu deddeebi'uu, luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa maanguddoonnis gara isaa dhufan. ²⁸Yesusiin, "Gooftummaa maaliitiin kana hundumaa goota? Yookiis kana hundumaa akka gootuuf eenyutu gooftummaa kana siif kenne?" jedhan. ²⁹Yesus immoo deebisee, "Ani dubbii tokkon isin gaafadha, anaaf deebisaa! Anis gooftummaa maaliitiin kana hundumaa akkan godhu isinitti nan hima. ³⁰Cuuphaan Yohannis cuuphe Waaqayyo biraa moo, nama biraa abboomame? Anaaf deebisaa!" isaniin jedhe*. ³¹Isaan yommuu walitti dudubbatanii, "Waaqayyo biraa" yoo jenne, "Yoos immoo maaliif dubbii isaa hin amanin ree?" nuun jedha*; ³²egaa attamitti, "Nama biraa abboomame" jenna ree?" jedhan. Namoonni hundinuu Yohannis raajiitti waan fudhataniif tuuta jaraa in sodaatu turan*. ³³Kanaaf, "Nuyi hin beeknu" jedhanii Yesusiif deebisan. Yesus immoo, "Egaa anis kana hundumaa gooftummaa maaliitiin akkan godhu isinitti hin himu" isaanin jedhe.

*30 Yoh 1:31-33

*31 Mat 21:32

*32 Luq 7:29-30

Fakkeenya Warra Muka Waynii
Akka Eeganiif Itti Kennamee
 (Mat 21:33-46; Luq 20:9-19)

12 ¹Yesus fakkeenyaan isaanitti dubbachuutti ka'e; "Namni tokko mukkeetii waynii baay'ee lafa isaa irra dhaabe. Naannoo isaatti dallaa dhagaa ijaaree, boolla isa keessatti ija isaa cuunfan qotee, siree irra taa'anii eegan ijaare. Namoota hojjetanii eegani, isaa

wajjin ija isaa irraa hirmaatanitti kenna-tee, biyya tokko dhage*. ²Yeroon isaa yommuu ga'e, ija mukkeetii waynichaa irraa waa biraa argachuudhaaf hojjetaa isaa gara warra waynicha eeganiitti erge. ³Isaan garuu hojjeticha qabanii, reebanii harka isaa duwwaa isa gad dhiisan. ⁴Ammas hojjetaa kan biraa isaanitti erge; isaan immoo mataa isaa mammedessanii, isa salphisani. ⁵Ammas kan biraa itti erge, isa immoo in ajjeesan. Akkanumas kan biraa baay'ee itti erginaan, kaan reebanii, kaan immoo ajjeesan. ⁶Amma illee nama tokko qabature, innis ilma isaa isa jaallatamaa dha. Dhuma irratti, 'Ilma koo safeeffachuuf jiru' jedhee, isa gara isaaniitti erge*. ⁷Warri waynicha eegan sun garuu, 'Isa kana abbaa waynichaa kan dhaalu, kottaa isa in ajjeefnaa, dhaalli isaas nuuf in ta'al' waliin jedhan. ⁸Akkasitti butanii, isa ajjeesani, reeffa isaa dhaabaa waynichaa keessaa gad baasanii gatan*.

*1 Isa 5:1-2

*6 Uma 22:2; Mat 3:17; 17:5; Ibr 1:1-2

*8 Ibr 13:12

9 "Abbaan waynichaa maal godha laata ree? In dhufa, warra eegduu in balleessa, waynicha immoo kan biraatti in kennata.

¹⁰Isin caaffata qulqullaa'aa keessaa hin dubbifnee ree?

'Dhagichi, mana ijaartuun tuffatan,

inni dhagaa mataa golee qajeelchu ta'e;

¹¹kun gocha gooftaa ti, ija keenyattis dinqii dha kan jedhu caafameera" jedhe*.

¹²Yommuu fakkeenya kana waa'ee isaanittiif akka dubbate waan baraniif, Yesusin qabuu yaalan; garuu tuuta sana sodaatanii, isa dhiisanii adeeman*.

*10-11 Far 118:22-23; HoE 4:11; 1Phe 2:7
 *12 14:1

Gaaffii Waa'ee Mootii Gabbaruu
 (Mat 22:15-22; Luq 20:20-26)

13 Waan inni dubbatuun isa qabuu-dhaaf jedhanii warra Fariisotaa fi garee Herodis keessaa jara tokko Yesusitti ergan*. ¹⁴Warri ergaman dhufanii, "Yaa barsiisaa! Ati dhuga-qabeessa akka taate nuyi in beekna, nama tokko illees hin sodaattu, karaa Waaqayyoo dhugaadhaan barsiifta malee, nama wal

hin caalchiftu. Egaa mootii warra Roo-maaf gibira baasuun seera moo seera miti? Gibira baafnuufi moo dhiifnu?" jedhaniin. ¹⁵Inni garuu of arguu dhabinna isaanii baree, "Maaliif na qortu? Horii ittiin bittanii gurgurtan tokko naa fidaa, nan ilaalaa!" ittiin jedhe. ¹⁶Isaan yommuu tokko itti fidan; inni immoo, "Kun bifa eenyuu ti? Caaffata eenyuu tis?" jennaan, isaan immoo, "Kan mootii Roomaa ti" ittiin jedhan. ¹⁷Kanaaf Yesus, "Yoos immoo mootichaaf, kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa, Waaqayyoofis kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa!" isaniin jedhe; kana irratti isaan isa raajeffatan*.

*13 3:6

*17 Rom 13:7

Gaaffii Waa'ee Du'aa Ka'uu
 (Mat 22:23-33; Luq 20:27-40)

18 Ergasii Saduqoonni warri du'aa ka'uun hin jiru jedhan gara Yesus dhufanii, gaaffii isa gaafatan*. ¹⁹"Yaa barsiisaa! 'Namni tokko niitii fuudhee dhala utuu hin godhatin ishee irraa yoo du'e, obboleessi isaa niitii sana fuudhee sanyii obboleessa isaatiif haa dhaabu!' jedhee, Museen seera keessatti nuuf caafeera*. ²⁰Obboloota torbatu turan; inni angafni niitii fuudhe; yeroo du'e garuu dhala hin godhanne. ²¹Inni lammaffaani ishee fuudhee, utuu dhala hin godhatin du'e; inni sadaffaani akkasuma ishee fuudhee irraa du'e. ²²Isaan torbanuu dhala hin godhanne; hundumaa booddee immoo dubartittiin in duute. ²³Isaan torbanuu niitummaatti ishee fuudhaniiru'otii, guyyaa warri du'an ka'anitti isaan keessaa isa kamiif haadha manaa ta'uuf jirti ree?" jedhan.

*18 HoE 23:8

*19 Uma 38:8; Kes 25:5-6

24 Yesus deebisee, "Akkas dubbachuu keessaniin irraa kaattaniittu; kunis caaffata qulqullaa'aa yookiis humna Waaqayyoo isa isin hin beekne kanaaf, mitii ree? ²⁵Yeroo du'aa ka'anitti akka ergamoota Waaqayyoo warra waaqa keessaa in ta'u malee, hin fuudhan, hin heerumanis. ²⁶Waa'ee warri du'an kaafamuu garuu macaafa Musee keessaa hin dubbifne moo ree? Inni waa'ee daggala boba'uu yommuu dubbate,

Waaqayyo Museedhaan maal akka jedhe in hima,

'Ani Waaqayyo isa kan Abrahaam,

Waaqayyo isa kan Yisihag,

Waaqayyo isa kan Yaaqoobis' jedhe*.

²⁷Inni Waaqayyo warra du'anii miti, Waaqayyo warra jiraatanii ti malee; kanaaf baay'ee irraa kaattaniittu" isaanin jedhe*.

*26 Bau 3:2,6

*27 9:4

Abboommii Keessaa Isa Caalu

(Mat 22:34-40; Luq 10:25-28)

28 Barsiisota seeraa keessaa tokko yeroo isaan waliin morkatan dhaga'ee, Yesus deebii gaarii akka deebiseef yommuu arge gara isaatti dhi'aatee, "Abboommiin inni hundumaa irra caalu isa kam?" jedhee, gaaffii isa gaafate. ²⁹Yesus deebisee, "Inni hundumaa irra caalu, 'Dhaga'i, yaa Israa'el! Gooftichi Waaqayyo keenya kophaa isaa gooftaa dha. ³⁰Atis Waaqayyo kee goofticha garaa kee guutuudhaan, jireenya kee guutuudhaan, yaada kee guutuudhaan, humna kee guutuudhaanis jaallachuutu siif ta'a*! ³¹Inni lammaffaan immoo 'Nama, akka mataa keetiitti jaallachuutu siif ta'a'! isa jedhuu dha. Abboommiin isaan kana irra caalu kan biraa hin jiru" jedhe*. ³²Barsiisichi seeraa sun immoo, "Ba'eessa dubbatte yaa barsiisaa! 'Inni tokkichaa, isa malee kan biraa hin jiru' isa jette dhugaa dubbatte*. ³³Isas garaa guutuudhaan, qalbii guutuudhaan, humna guutuudhaanis jaallachuun, nama akka mataa ofiitti jaallachuun, guutummaa qalma gubamuu fi aarsaa hundumaa irra guddaa in caala" jedheen*. ³⁴Ogummaa-dhaan akka inni deebiseef yommuu arges Yesus, "Ati mootummaa Waaqayyootii fagoo miti" ittiin jedhe. Kana booddees namni tokko illee gaaffii isa gaafachuudhaaf ija hin jabaanne*.

*29-30 Kes 6:4-5

*31 Lew 19:18; Rom 13:9; Gal 5:14; Yaq 2:8

*32 Kes 4:35

*33 1Sam 15:22; Hos 6:6

*34 Mat 22:46; Luq 20:40

Gaaffii Waa'ee Kristos Isa Abdachiifamee

(Mat 22:41-46; Luq 20:41-44)

35 Mana qulqullummaa keessattis utuu barsiisuu Yesus, "Attamitti barsiisonni seeraa 'Masiihiin ilma Daawit' jechuu danda'u? ³⁶Daawit ofii isaatii immoo hafuura qulqulluudhaan geggeeffamee,

'Gooftichi gooftaa kootiin, diinota kee miillan kee jala hamma ani siif kaa'utti gara mirga koo taa'i! jedheera' jedhe*.

³⁷Egaa Daawit ofii isaatii 'Gooftaa koo' jedhee erga isa waamee, attamitti immoo ilma isaa ta'a ree?" jedhe. Yommuu tuuti sonaan baay'een gammachuudhaan isa in dhaggeeffatu turan.

*36 Far 110:1; HoE 2:34-35;

1Qor 15:25; 1Ibr 1:13

Yesus Barsiisota Seeraattii Of Eggachiisuu Isaa

(Mat 23:1-36; Luq 20:45-47)

38 Barsiisa isaa keessattis immoo Yesus, "Barsiisota seeraa warra wayyaa dhedheeraa uffatanii lafaan haraa naanna'an, gabaa keessattis namoonni gugguufanii akka nagaa isaan gaafatan jaallatan, ³⁹akkasumas mana sagadaa keessaa taa'umsa olaanu, lafa ci-dhaattis iddoo ulfinaa warra fo'atan irraa of eeggadhaa*! ⁴⁰Isaan kun warra fucha eegatanii bultoo haadha hiyyeessaa duraa fixanii, fakkeessaadhaaf immoo kadhata isaanii dheeressanii dha. Egaa isaan kanatti yakka caalaatu itti murama" jedhe.

*38-39 Luq 11:43; Yoh 5:44

Yesus Buusii Haadha Hiyyeessaa Tokko Arguu Isaa

(Luq 21:1-4)

41 Al tokko Yesus fuullee qodaa buusii taa'ee, yeroo namoonni horii qodaa buusii sana keessa buusan in ilaala ture; namoonni warri badhaadhonni baay'een horii baay'ee keessa buusan*. ⁴²Haati hiyyeessaa tokkos dhuftee, horii sibiilaa diddiimtuu kan akka saantiima lamaa qodicha keessa buufte. ⁴³Yommuu inni bartoota isaa ofitti waamee, "Dhuguman isinitti hima! Haati hiyyeessaa kun warra qodaa buusii sana keessa horii buusan

hundumaa caalaa buufteetti. ⁴⁴Isaan kun hundinuu bultoo isaanii irraa hafee kan kaa'atan keessaa qodaa buusii keessa buusan; isheen kun garuu danuu hiyyuma ishee keessaa, bultoo isheetiif waan qabdu hundumaa qodicha keessa buufte" jedhe*.

*41 2Mot 12:9; Yoh 8:20

*43-44 2Qor 8:12-15

Yesus Waa'ee Diigamuu Mana Qulqullummaa Dubbachuu Isaa

(Mat 24:1-2; Luq 21:5-6)

13 ¹Akkuma Yesus mana qulqullummaa keessaa ba'een, bartoota isaa keessaa inni tokko, "Barsiisa, mee dhagaa gurguddaa kana, ijaarsa babba'eessa kanas ilaali!" ittiin jedhe. ²Yesus deebisee, "Ijaarsa gurguddaa kana ilaaltaa? Iddoo kanatti dhagaan in diigama malee, tokko illee wal irratti hin hafu" jedheen*.

*2 Luq 19:44

Yesus Waa'ee Rakkinaa Fi Ari'atamuu Dhufuuf Jiruu Dubbachuu Isaa

(Mat 24:3-14; Luq 21:7-19)

3 Yesus gaara ejersaa gubbaa gara mana qulqullummaatti garagalee utuu taa'uu, Phexros, Yaaqoob, Yohannisii fi Indriiyaas kophaatti isa gaafatan, ⁴"Nutti himi, kun yoom ta'a? Wanti kun hundinuu yommuu raawwatu muuf jedhu immoo milikinni isaa maali?" jedhan. ⁵Yesus immoo, "Homtinuu akka isin hin wallaalchifnetti akeekkadhaa! ⁶Baay'een, 'Ani Kristos' jechaa maqaa kootiin in dhufu, namoota baay'ees in wallaalchisu. ⁷Lolaa fi oduu lolaa yommuu dhageessan hin na'inaa, kan akkasii kun ta'uun irra jira; kun garuu amma illee dhuma isaa miti. ⁸Sabni saba irratti mootummaanis mootummaa irratti in ka'a; socho'i lafaa iddoo adda addaatti, beellis in ta'a; wanti kun garuu jalqaba ciniinsuu ti*.

*8 Isa 19:2; 2Sen 15:6

⁹"Garuu of eeggadhaa, isaanoo yaa'ii garaa garaatti dabarsanii isin in kennu, manneen sagadaa keessattis in reebamtu, anaaf jettanii fuula abboota biyyaa, fuula moototaa duras in dhaa-battu; kunis dhugaa isaanitti in ba'a. ¹⁰Duraan dursee wangeelli saba hun-

dumaatti lallabamuun in ta'a. ¹¹Isaan dabarsanii isin kennuudhaaf yommuu isin geessan, isa dubbachuuf jirtaniif dura hin yaadda'inaa! Waanuma yeroo sanatti isiniif kennamu dubbadhaa malee; isintu dubbata miti'o, hafuura qulqulluutu dubbata malee*. ¹²Yommuu obboleessi obboleessa du'atti dabarsee in kenna, abbaanis mucaa isaa, ijoollonnis warra isaanii irratti ka'anii isaan in ajjeesisu*. ¹³Anaaf jettanii hundumaa biratti kan jibbamtan in taatu; namni hamma dhumaatti jabaa-tee dhaabatu garuu in fayya" isaaniin jedhe*.

*9-11 Mat 10:17-20; Luq 12:11-12; Mar 16:15

*12 Mik 7:6

*13 Mat 10:22; Yoh 15:18-21

Yesus Milikkita Garaa Garaa Kennee Of Eggachiisuu Isaa

(Mat 24:15-28; Luq 21:20-24)

14 Yesus itti fufee, "Inni jibbisii-saan iddoo qullaa'aa xureessu sun, iddoo isaaf hin malle dhaabachuu isaa yommuu argitan - namni kana dubbisu haa hubatu! - warri Yihudaa jiran gara gaarotaatti haa baqatan*! ¹⁵Namni oobdii isaa keessa jiru deebi'ee, waa fudhachuudhaaf manatti ol hin lixin. ¹⁶Lafa qotiisaa inni jirus wayyaa isaa fudhachuudhaaf hin galin*. ¹⁷Garuu dubartoota ulfaa fi warra hoosisaniif guyyoonni sun attam sodaachisoo dha*. ¹⁸Haa ta'u iyyuu malee, kun yeroo gannaatti akka hin taaneef kadhadaa! ¹⁹Guyyoonni sun guyyoota rakkinaa in ta'u; rakkinni akkasiis erga Waaqayyo biyya lafaa uumee jalqabee hamma ammaatti hin taane, deebi'ees hin ta'u*. ²⁰Waaqayyo gooftaan guyyoota sana utuu gabaabsuu dhaabaatee, namni tokko iyyuu hin fayyu ture; amma garuu namoota fo'amaniif, isaanis warra inni ofiif fo'ateef jedhee, guyyoota sana in gabaabsa. ²¹Yeroo sanatti namni, 'Ilaa Masiihiin as jira! Ilaa achi jira!' yoo isiniin jedhe hin amaninaa. ²²Masiihoni sobaatti fi raajonni sobaa ka'anii, yoo danda'ame warra Waaqayyoof fo'aman iyyuu wallaalchisuudhaaf, milikkita fi dinqii adda addaa in argisiisu*. ²³Isin garuu akeekkadhaa! Ani duraan dursee waan hundumaa isiniitti himeera" jedhe.

- *14 Dan 9:27; 11:31; 12:11
 *15-16 Luq 17:31
 *17 Luq 23:29
 *19 Dan 12:1; Mul 7:14
 *22 Kes 13:1-3; Mul 13:13

Yesus Waa'ee Dhufaatii Ilma Namaa Dubbachuu Isaa

(Mat 24:29-31; Luq 21:25-28)

24 Yesus itti dabalee, "Guyyootuma sanatti rakkina kana booddee immoo biiiftuun in dukkanoofti, jiinis ifa ishee hin laattu*. ²⁵Urjoonni waaqa irraa in harca'u, humnoonni bantii waaqaa keessaas in raafamu*. ²⁶Yommuus ilmi namaa humna guddaadhaan ulfinaanis duummessootaan utuu dhufuu in argu*. ²⁷Inni immoo ergamoota waaqa irraa ergee, warra Waaqayyoofo'aman qixa arfanii, andaara lafaatii, andaara bantii waaqaatiis walitti in qaba" jedhe*.

*24 Isa 13:10; Yoe 2:10,31; 3:15;
 His 32:7-8; Mul 6:12

*25 Isa 34:14; Yoe 2:10; Mul 6:13

*26 Dan 7:13-14; Mar 8:38; 1Tas 4:15-16;
 Mul 1:7

*27 Zak 2:6

Fakkeenya Muka Harbuu

(Mat 24:32-35; Luq 21:29-33)

28 Yesus amma immoo, "Muka harbuu fakkeenya godhadhaatii irraa baraa! Dameen isaa ququuqee baala yommuu biqilchu, bonni akka dhi'aate in hubattu. ²⁹Akkasuma isinis immoo, kun hundinuu ta'uu isaa yommuu argitan, akka inni balbalatti dhi'aate beekaa! ³⁰Dhuguman isinitti hima, wanti kun hundinuu hamma raawwatamutti dhaloonni si'anaa kun hin darbu. ³¹Waaqnii fi lafti darbuuf jiru; dubbiin koo garuu gonkumaa hin darbu" jedhe*.

*31 Isa 51:6; Mat 5:18; Luq 16:17

Guyyicha Yookiis Yericha Homtinuu Hin Beeku

(Mat 24:36-44)

32 Yesus itti fufee, "Guyyicha sana yookiis yericha sana garuu abbaa koo duwwaatu beeka malee, ergamoonni waaqa irraa, ilmis, namni tokko illees kana hin beekan*. ³³Akeek-kadhaa, dammaqaas! Yerichi sun yoom akka ga'u hin beektan*. ³⁴Kun akka nama mana isaa dhiisee, biyya

fagoo dhaquudhaaf ka'ee ti. Inni hojjetoota isaatiif aboo kennee, tokkon tokkon isaaniitiif hojii hojii isaanii kenne; karra eegduudhaan immoo 'Hin dagatin dammaqi!' jedhee abboome*. ³⁵Egaa dammaqaa! Abbaan manaa yoom akka dhufu, galgala dhufaa fi halkan walakkaa dhufaa, iyya indaan-qoo dhufaa fi ganama dhufaa hin beektan. ³⁶Yeroo isin quba hin qabaatinitti yoo dhufe, utuu isin rafaa jirtanii akka isin hin argannetti, ³⁷kanan isiniin jedhus nama hundumaan nan jedha, dammaqaa!" isaaniin jedhe.

*32 HoE 1:7

*33 Mat 25:13; Luq 21:36

*34 Mat 25:14; Luq 12:36-38; 19:12

Maree Yesus Irratti Mari'atame

(Mat 26:1-5; Luq 22:1-2; Yoh 11:45-53)

14 ¹Ayyaanni Faasiikaa fi, ayyaanni Maxinoo guyyaa lamatti galee ture. Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa karaa ittiin Yesusin haxxummaadhaan qabsiisanii ajjeesan in barbaadu turan*. ²Isaan, "Namoota gidduutti raafamni akka hin kaaneef, kana gochuun yeroo ayyaanaatti hin ta'u" jedhu turan.

*1 Bau 12:1-27; Mar 11:18; Luq 19:47

Yesus Bitaaniiyaatti Urgooftuu Dibamuu Isaa

(Mat 26:6-13; Yoh 12:1-8)

3 Yesus immoo, Bitaaniiya mana Simoon isa lamxaa'ee turee keessa nyaataaf taa'ee utuu jiruu, dubartiin tokko urgooftuu dibataa makaa hin qabne baay'ee gati-jabeessas, hidda biqiltuu naardos jedhamu irraa kun hojjetame, shurrubbeetti qabattee dhufte; isheen shurrubbee sana cabsitee, urgooftuu sana mataa Yesus irratti naqxe*. ⁴Jarreen tokko garuu jibbanii, "Urgooftuun kun maaliif bade? ⁵Urgooftuun kun akka meetii dhibba sadii caalaatti gurguramee, warra hiyyeessotaaf kennamuu in danda'a ture" waliin jedhan; isheettis in dheekkaman. ⁶Yesus garuu, "Ishee dhiisaa! Maaliif rak-kiftu? Isheen waan gaarii anaaf goote. ⁷Warra hiyyeessota, yeroo hundumaa of biratti argattu, yeroodhuma feetanittis gaarii gochuufii in dandeessu; ana garuu yeroo hundumaa of biratti hin argattan*. ⁸Isheen waan dandeesse

hojjetteetti; dhagna koos duraan dursitee awwaalaaf dibdeetti*. ⁹Ani dhuguman isiniin jedha, biyya lafaa guutum-maatti iddoodhuma wangeelli itti lallabametti, wanti isheen goote immoo seenaa isheettiif in dubbatama" jedhe.

*3 Luq 7:37-38

*7 Kes 15:11

*8 Yoh 19:40

Yihudaan Yesusin Dabarsee Kennuudhaaf Walii Galuu Isaa

(Mat 26:14-16; Luq 22:3-6)

10 Yommuus Yihudaan namni biyya Keriyyot, bartoota kudha lamaan keessaa tokko inni ture, Yesusin dabarsee itti kennuudhaaf gara luboota warra angafootaa dhaqe. ¹¹Isaan kana yommuu dhaga'an gammadanii, horii kennuufii abdachiisan; kanaaf Yihudaan dabarsee isa kennuudhaaf fucha in barbaada ture.

Qophee Irbaata Faasiikaa

(Mat 26:17-19; Luq 22:7-13)

12 Jalqaba ayyaana Maxinootti, namoonni hoolaa Faasiikaa erga qalanii booddee, bartoonni isaa, "Hoolaa Faasiikaa akka nyaattuuf eessa dhaqnee akka qopheessinu barbaadda?" jedhanii Yesusin gaafatan*. ¹³Yommuus inni bartoota isaa keessaa lama ergee, "Mandarichatti lixaa! Namni okkotee bishaanii baatu tokkos isinitti in dhufa; isa duukaa dhaqaa! ¹⁴Manuma namichi itti galuttis abbaa manaatiin, 'Manni keessummaa kan ani bartoota koo wajjin keessatti irbaata Faasiikaa nyaadhu eessa? siin jedha barsiisaan' ittiin jedhaa*! ¹⁵Namichi yommuus mana mana irraa keessaa kutaa bal'aa, mi'a manaatiin guutee afame tokko, isinitti in argisiisa. Achitti nuuf qopheessaa!" jedhe. ¹⁶Bartoonni sun ka'anii gara mandaraa dhaqan; akkuma inni isaanitti himettis argatanii, achitti irbaata Faasiikaa qopheessan.

*12 Bau 12:6,14-20

*14 11:3

Isa Dabarsee Isa Kennu

(Mat 26:20-25; Luq 22:14,21-23;

Yoh 13:21-30)

17 Yommuu galgalaa'e Yesus bartoota isaa kudha lamaanii wajjin in dhufe. ¹⁸Maaddiitti taa'anii nyaachaa

utuu jiraniis Yesus, "Dhuguman isiniin jedha, isin keessaa, inni anaa wajjin nyaachuutti jiru tokko, dabarsee na kennuuf jira" jedhe*. ¹⁹Isaan yommuus gaddanii wal harkaa fuudhaniis, "Aanaa jechuu kee miti! Mitii ree?" ittiin jechuu jalqaban. ²⁰Inni immoo, "Warra kudha lamaan keessaa tokko, isa anaa wajjin qodaa ittootti cuuphatuu dha. ²¹Ilmi namaa illee akkuma waa'ee isaa caafametti du'uuf in dhaqa; garuu namicha ilmi namaa harka isaatiin dabarfamee kennamu sanaaf wayyoo! Namichi sun utuu hin dhalanne ta'ee in wayyaaf ture" isaaniin jedhe.

*18 Far 41:9

Irbaata Qulqulluu Dhaabuu Isaa

(Mat 26:26-30; Luq 22:15-20;

1Qor 11:23-25)

22 Utuu nyaachaa jiranii, Yesus buddeena fuudhee, cebbisee, cabsees bartoota isaatiif kennee, "Fudhadhaa, kun dhagna koo ti!" jedhe. ²³Xofoos fudhatee Waaqayyoo galata galchee, isaaniif kenne; isaanis hundumtuu xoo-ficha keessaa in dhugan. ²⁴Inni immoo, "Kun dhiiga koo ti, dhiiga kakuu dhaabate sana cimsuudhaaf namoota baay'eedhaaf dhangala'ee dha*. ²⁵Hamma guyyaa gaafa ani mootummaa Waaqayyoo keessatti isa haaraa dhugutti, deebi'ee daadhii waynichaatii akkan hin dhugne dhuguman isinitti hima" isaaniin jedhe. ²⁶Faarfannaa galataa erga faarfatanii booddee gara gaara ejersaatti ol ba'an*.

*23-24 1Qor 10:16; Bau 24:8; Zak 9:11;

Ibr 9:20; Er 31:31-34

*26 Far 113-118

Phexros Ganuuf Akka Jiru Yesus Duraan Dursee Dubbachuu Isaa

(Mat 26:31-35; Luq 22:31-34;

Yoh 13:36-38)

27 Yommuus Yesus, "Hundumti keessan na dhiiftanii baqachuuf jirtu. 'Ani tiksee rukutee lafaan nan dha'a, hoolonnis in bittimfamu' jedhamee caafameera*. ²⁸Erga du'aa kaafamee booddee garuu, isin dura Galiilaa nan dhaqa" isaaniin jedhe*. ²⁹Phexros yommuus, "Isaan hundinuu si dhiisanii yoo baqatan iyyuu, ani si dhiisee hin baqadhu!" ittiin jedhe. ³⁰Yesus immoo,

"Dhuguman siin jedha, halkanuma kana indaanqoon si'a lama utuu hin iyyin, ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhe. ³¹Inni garuu ittuma cimsee, "Sii wajjin du'uun yoo na irraa barbaadame illee, matumaa si hin ganu" jedhe; isaan hundumtuus akkasuma jedhan*.

*27 Zak 13:7; Mat 26:56; Mar 14:50; Yoh 16:32

*28 16:7; Mat 28:16

*31 Yoh 11:16

Yesus Getesemaaneetti Kadhachuu Isaa

(Mat 26:36-46; Luq 22:39-46)

32 Gara iddoo dhaabaa Getesemaanee jedhamu tokkoo dhaqanii, Yesus bartoota isaatiin, "Hamma ani kadhachee raawwadutti as taa'aa!" jedhe*. ³³Phexrosin, Yaaqoobin, Yohannisinis ofii wajjin fudhatee, raafamee yaadaan dhiphachuutti ka'e*. ³⁴Isaaniin immoo, "Lubbuun koo hamma du'aatti baay'ee gaddite; isin as turaa, dammaqaas!" jedhe*. ³⁵Xinnos irraa hiiqee adda isaatiin gombifamee, yoo danda'ame yerottiin kun akka isa bira darbituuf kadhatee, ³⁶"Yaa abbaa ko wanti hundumtuu siif in danda'ama; xooffoo dhiphinaa kana ana irraa fuudhi! Garuu wanti ati jaallatte haa ta'u malee, waan ani jaalladhu miti" jedhe*. ³⁷Dhufees rafanii isaan argee, Phexrosiin, "Simoon! In raftaa? Sa'aatii tokkittiif illee dammaquu hin dandeenyee?" ³⁸Qoramatii akka hin galleef dammaqaa, kadhachaa! Hafuurri illee dhimmaa dha, foon garuu dadhabaa dha" jedhe*. ³⁹Ammas achi hiiqee kadhatauma isaa duraas kadhate. ⁴⁰Deebi'ee dhufees utuu isaan rafanii arge; iji isaanii baay'ee itti ulfaatee ture; maal akka isaaf deebisanis hin beekne. ⁴¹Si'a sadaffaatti dhufee, "Amma iyyuu rafanii boqochuutti jirtuu? In ga'a, yeri-chi ga'eera; kunoo, ilmi namaa harka cubbamootaatti kennamuu isaa ti. ⁴²Ka'aa itti adeemnaa! Kunoo, inni dabarsee na kennu dur dhi'aate" isaanin jedhe*.

*32 Yoh 18:1
*33 Mat 17:1
*34 Far 42:5,11; 43:5; Yoh 12:27
*36 10:38; Rom 8:15; Gal 4:6
*38 Mat 6:13; Luq 11:4
*42 Yoh 14:31

Yesus Qabamuu Isaa

(Mat 26:47-56; Luq 22:47-53;

Yoh 18:3-12)

43 Utuma Yesus kana dubbachaa jiruu, kunoo, Yihudaan, warra kudha lamaan keessaa tokko, isaan bira ga'e. Isaa wajjinis luboota warra angafoota, barsiisota seeraa fi maanguddoota biraa warri ergaman billaadhaa fi bokkoo qabatanii dhufan. ⁴⁴Inni dabarsee Yesusin kennuuf ture sun milikkitaaf, "Inni ani dhungadhu isa, qabaatii, eeg-gachaa fuudhaa sokkaa!" jaraan jedhee ture. ⁴⁵Yihudaan akkuma achi ga'een gara Yesusitti darbee, "Barsiisaa ko!" jedhee isa dhudhungate. ⁴⁶Jarri yom-mus hiixatanii Yesusin qaban. ⁴⁷Warra bukkee dhaabatan keessaa immoo tokko billaa isaa luqqifatee, garbicha angafa lubootaa rukutee, gurra isaa irraa kute. ⁴⁸Yesus immoo, "Akka warra saamtuu qabuudhaaf ba'aniitti, ana qabuudhaaf billaadhaa fi bokkuudhaan yaatanii?" ⁴⁹Guyyaa dhufaa darbaa isinii wajjin wal argaa, mana qulqullum-maa keessattis barsiisaan ture, isin yommuu ana hin qabne; amma garuu wanti caaffanni qulqullaa'oon jedhan raawwatamuun in ta'a" jedhe*. ⁵⁰Bar-toonni hundinuu immoo isa dhiisanii in baqatan*.

*49 Luq 19:47; 21:37; Yoh 18:20

*50 Zak 13:7; Mat 26:31; Mar 14:27

51 Yeroo sanatti dargageessi tokko wayyaa quncee talbaa tokko duw-waa dhagna isaatti olbatee, Yesus duu-kaa dhaqe; jarris isa qabatan. ⁵²Inni immoo wayyaa sana harkatti dhiisee, qullaa isaa fiigee harkaa ba'e.

Yesus Yaa'ii Warra Yihudootaa Duratti Dhi'aachuu Isaa

(Mat 26:57-68; Luq 22:54-55,63-71;

Yoh 18:13-14,19-24)

53 Yesusin gara angafa lubootaatti geessan; luboonni warri angafoonni hundinuu, maanguddoonni, barsiisonni seeraas achitti walitti qabamanii turan. ⁵⁴Phexros hamma oobdii mana angafa lubootaatti irraa fagaatee Yesus duu-kaa adeeme, achitti eegdotaa wajjin taa'ee ibidda in qaqaammata ture. ⁵⁵Luboonni warri angafoonni, guutum-maan yaa'ii warra Yihudootaa Yesu-sin ajjeesuudhaaf namoota isa irratti dhugaa ba'aniif in barbaadu turan,

garuu tokko illee hin arganne. ⁵⁶Namoonni baay'een sobaan yoo isa irratti dhugaa ba'an iyyuu, dubbiin isaanii wal hin fudhanne. ⁵⁷Kaan immoo ka'ani sobaan isa irratti dhugaa ba'anii, ⁵⁸"Mana qulqullummaa isa harkaan hojjetame kana jigsee, guyyaa sadiitti kan biraa kan harkaan hin hojjetamin nan dhaaba' jechuu isaa dhageenyeera" jedhan*. ⁵⁹Haa ta'u iyyuu malee, isa kana irratti iyyuu dubbiin isaanii wal hin fudhanne.

*58 15:29; Yoh 2:19

60 Yommuu angafni lubootaa fuula hunduma isaanii dura dhaabatee Yesu-sin, "Waan jarri kun si irratti dhugaa ba'an kanaaf deebii tokko illee hin qabduu ree?" jedhee gaafate. ⁶¹Inni garuu calluma jedhe malee, deebii tokko illee hin laanneef. Angafni lubootaa amma immoo, "Ati Masihihi, ilma Waaqayyoo isa galateeffamaa tii?" jedhee isa gaafate*. ⁶²Yesus immoo, "Ani isa; ilmi namaa mirga isa aango-qabeessaa taa'ee duumsoota waaqaa keessas utuu dhufuu arguuf jirtu" jedheen*. ⁶³Yommuu angafni lubootaa sun aaree uffata isaa tarsaasee, "Amma immoo dhuga-baatu maalii nu barbaachisa ree?" ⁶⁴Waaqayyoon arrabsuu isaa isin iyyuu dhagees-saniittu! Maal isinitti fakkaata?" jedhe. Kana irratti isaan hundumtuus ajjeefamuun akka isaaf ta'u itti muran*. ⁶⁵Jarreen tokkos isatti tufan, ija isaan hidhanii rukutanii, "Eenyutu si rukute? Raajii keetiin nutti himi!" ittiin jedhu turan; warri eegdonnis isaan harkaa fudhatanii isa kakkabalan*.

*61 15:5; Isa 53:7

*62 Dan 7:13; Far 110:1; Efe 1:20;

Qol 3:1; Ibr 1:3

*63 Lak 14:6; HoE 14:14

*64 Lew 24:16; Yoh 19:7

*65 10:34; 15:19

Phexros Yesusin Ganuu Isaa

(Mat 26:69-75; Luq 22:56-62;

Yoh 18:15-18,25-27)

66 Phexros amma illee oobdii keessa utuu jiruu xomboleewwan angafa lubootaa keessaa tokko in dhufe*. ⁶⁷Isheen utuu Phexros ibidda qaqaammata argitee, hubatee isa ilaaltee, "Atis immoo Yesus namicha biyya Naazireet sanaa wajjin turte" jedhe. ⁶⁸Inni garuu, "Waan ati jettu ani hin beeku, anaaf hin galus"

jedhee gane; kana booddee gara karra dallichaatti gad ba'e; [ergasii indaan-qoon in iyyite]. ⁶⁹Xomboleettiin isa argitee ammas warra achi dhaabataniin, "Namichi kunis isaan keessaa tokko" jedhe. ⁷⁰Inni garuu ammas in gane. Yeroo xinnoo booddees warri achi dhaabatan ammoo Phexrosiin, "Atis nama Galiilaa waan taateef, ati dhuguma isaan keessaa tokko" ittiin jedhan. ⁷¹Inni garuu, "Namicha isin jettan kana ani hin beeku" jedhee, of abaaruu kachachuuttis ka'e. ⁷²Achumaanis indaanqoon lammaffaa iyyite; Phexros yommuu isa Yesus, "Indaanqoon si'a lama utuu hin iyyin, ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhee ture yaadatee, boo'icha in futtaafate*.

*66 14:54

*72 14:30; Mat 26:34; Luq 22:34; Yoh 13:38

Yesus Philaaxos Duratti Dhi'ceffamuu Isaa

(Mat 27:1-2,11-14; Luq 23:1-5;

Yoh 18:28-38)

15 ¹Akkuma lafti bari'een luboonni warri angafoonni, maanguddoonni fi barsiisonni seeraa guutum-maan yaa'ii warra Yihudootaa hundi-nuus Yesus irratti mari'atan; kana booddee isa hidhanii, geessanii, Philaaxositti dabarsanii kennan*. ²Philaaxos, "Sii mootiin Yihudootaa?" jedhee isa gaafate; inni immoo, "Situ akkas jedhe" jedhe deebiseef. ³Luboonni warri angafoonni waan baay'eedhaan isa hadheessan. ⁴Philaaxos ammas, "Kunoo, waan baay'eedhaan si hadheessu'o waan deebiftu hin qabduu ree?" jedhee, Yesusin gaafate. ⁵Yesus garuu ergasii deebii tokko illee hin deebif-neef; kun immoo Philaaxosin in dinqi-fachiise*.

*1 Luq 22:66

*5 14:61; Luq 23:9; Isa 53:7

Yesusitti Du'i Faradamuu Isaa

(Mat 27:15-26; Luq 23:13-25;

Yoh 18:39-19:16)

6 Philaaxos ayyaana Faasiikaatti warra hidhaman keessaa nama isaan, "Nuuf gad dhiisi" jedhan tokko in gad dhiisa ture. ⁷Warra goolii kaasanii nama ajjeesanii hidhaman keessaa immoo tokko Barabbaa kan jedhamu ture. ⁸Yommuu namoonni gara mana mootummaatti ol ba'anii, waan dur

gochaafii ture akka isaaniif raawwa-tuuf Philaaxosin kadhachuutti ka'an. ⁹Philaaxos immoo deebisee, "Mootii Yihudootaa akkan gad isiniif dhiisu barbaadduu?" isaaniin jedhe. ¹⁰Innoo luboonni warri angafoonni hinaaffaa-dhaaf dabarsanii akka isa kennan hu-batee ture. ¹¹Luboonni warri anga-foonni garuu, isaa mannaa Barabbaa gad nuuf dhiisi, akka jedhaniif namoo-ta itti tuqan*. ¹²Ammas Philaaxos, "Egaa namicha isa isin mootii Yihu-dootaa jettanii waamtanoo maal godhu ree?" jedhee isaaniif deebise. ¹³Isaa-nis, "Isa fannisi!" jedhanii iyyan. ¹⁴Philaaxos immoo, "Maaliif? Maal balleesse?" isaaniin jedhe; isaan ga-ruu, "Isa fannisi!" jedhanii ittuma caalchisanii iyyan*. ¹⁵Philaaxos yom-mus namoota gammachiisuu barbaa-dee, Barabbaa gad isaaniif dhiise; Ye-susin immoo reebisee akka inni fan-nifamuuf dabarsee kenne*.

*11 HoE 3:14

*14 HoE 3:13

*15 Yoh 19:1

Warri Loltuu Yesusitti Ga'isuu Isaanii

(Mat 27:27-31; Yoh 19:2-3)

16 Warri loltuu ergasii Yesusin ga-ra mana mootummaa sanatti ol galcha-nii, kutata loltuu sana keessaa warra hafanis walitti waaman. ¹⁷Uffata dhiil-gee Yesusitti uffisanii, gonfoo qoraattii hojjetanii, mataa isaa irra kaa'an. ¹⁸Achumaanis, "Attam ree, yaa mootii Yihudootaa!" jedhanii nagaa isa gaafa-chuutti ka'an. ¹⁹Uleedhaan mataa isaa rurrukutanii, itti tufanii jilbeenfatanii sagadaniifis*. ²⁰Isaan erga itti ga'isa-nii booddee, uffata dhiilgee sana irraa baasanii, wayyaa isaa deebisanii itti uffisan; kana booddee gad baasanii fannisuudhaaf isa geessan.

*17-19 Luq 23:11

Yesus Fannifamuu Isaa

(Mat 27:32-44; Luq 23:26-43; Yoh 19:17-27)

21 Namni biyya Qareenaa tokko maqaan isaa Simi'oon kan jedhamu, abbaa Iskindsosii fi Ruufos, lafa qotiisa isaatii utuu galuu isaanitti dhufe; isaan immoo fannoo Yesus akka baatuuf isa giddisiisan*. ²²Yesusinis gara iddoo

Golgootaa jedhamutti geessan; "Gol-gootaa" jechuun "Iddoo lafee mataa" jechuu dha. ²³Isaan yommuus daadhii waynii qumbiidhaan makame Yesusiif kenninaan, inni fudhachuu dide*. ²⁴Yommuus jarri isa in fannisan; uffata isaa immoo hiranii eenyu isa kam akka fudhatu baruudhaaf muka itti buufatan*. ²⁵Yeroon isa fannisanis bari'ee sa'aatii sadiitti ture. ²⁶Yakka inni ittiin hadheeffame mul'isuudhaafis, "Kun mooticha Yihudootaa ti" kan jedhu mataa isaa gararraatti caafamee ture.

²⁷Isaa wajjin immoo saamtota lama, isa tokko mirga isaatti isa kaanis bitaa isaatti fannisan. ²⁸Yommuus inni ma-caafni, "Warra seera cabsituutti lak-kaa'ame" jedhu in raawwatame]*. ²⁹Warri achiin darban immoo mataa isaaniif raasanii, "Muu! Ati isa mana qulqullummaa jigsitee guyyaa sadiitti ijaartu*! ³⁰Mee of oolchi! Fannoo ir-raas gad bu'ii!" jedhanii in arrabsu turan. ³¹Luboonni warri angafoonni fi barsiisonni seeraas akkasuma wal har-kaa fuudhanii isatti ga'isan, "Inni na-moota biraa oolcheera, ofii isaa immoo oolchuu hin danda'u. ³²Masihiicha mooticha Israa'el erga ta'ee akka nuyi arginee isatti amanuuf, amma fannoo irraa gad haa bu'ul!" jedhan; warri isaa wajjin fannifamanis immoo isa in cee-pha'u turan.

*21 Rom 16:13

*23 Far 69:21

*24 Far 22:18

*28 Isa 53:12

*29 Far 22:7; 109:25; Mar 14:58; Yoh 2:19

Yesus Du'uu Isaa

(Mat 27:45-56; Luq 23:44-49; Yoh 19:28-30)

33 Sa'aatii ja'aa jalqabee hamma sa'aatii sagaliitti dukkanni lafa hundu-maa irra ture. ³⁴Sa'aatii sagalittis Ye-sus sagalee guddaadhaan, "Elo'ii, Elo'ii lamaa sabakatanii?" jedhee waammate; kunis, "Waaqayyo ko, Waaqayyo ko maaliif na dhiifte?" jechuutti in hiikama*. ³⁵Warra achi dhaabatan keessaa kaan kana dhaga'a-nii, "Kunoo, Eliyaasin waammata" jedhan. ³⁶Yommuus isaan keessaa tok-ko fiigee daadhii waynii dhangag-gaa'aa waan akka cumaa buqqee ha-dhaa'aa, isa bishaan dhagnatti xuuxu tokkotti guutee, uleetti kaa'ee, akka

inni dhuguuf kenneefii, "Eliyaas fan-noo irraa gad isa buusuudhaaf yoo dhufe, mee in ilaalla!" jedhe*. ³⁷Ye-sus sagalee guddaa isaa dhageessisee hafuurri isaa keessaa yaa'e. ³⁸Yeroo sanatti golgaan mana qulqullummaa olii hamma gadiitti iddoo lamatti tar-sa'e*. ³⁹Angafni dhibbaa inni gara Yesusitti garagalee dhaabatu akkasitti hafuurri isaa isa keessaa yaa'uu isaa yommuu hubate, "Namni kun dhugu-ma ilma Waaqayyoo ture" jedhe.

*34 Far 22:1

*36 Far 69:21

*38 Bau 26:31-33; Ibr 10:19-20

40 Dubartoonni halaala dhaabatanii in ilaalan; isaan keessas Maariyaam ishee Magdala, Maariyaam haadha Yaaqoob isa quxisuu, kan Yosees, Salomees turan. ⁴¹Isaan warra yom-muu inni Galiilaa ture isa duukaa bu'anii isaaf hojjetan; kan biraa dubar-toonni baay'eenis immoo isaa wajjin Yerusaleemitti kan ol ba'an achitti argamaniiru*.

*40-41 Luq 8:2-3

Yesus Awwaalamuu Isaa

(Mat 27:57-61; Luq 23:50-56; Yoh 19:38-42)

42 Borumtaas Sanbata waan ta'eef namoonni guyyaa sanatti in qophaa'u turan; yeroon isaa immoo gara galgalaa ture. ⁴³Yaa'ii warra Yihudootaa keessa namichi ulfina-qabeessi Yoseef jedha-mu tokko ture. Namichi mandara Ar-maatiyaa inni ofii isaatii mootummaa Waaqayyoo eeggatu kun, ija-jabinaan Philaaxos bira dhaqee, reeffa Yesus kadhate. ⁴⁴Philaaxos immoo, "Kanuma dura du'ee?" jedhee dinqifate; yommuus angafa dhibbaa waamee erga du'ee hammam akka ture gaafate. ⁴⁵Akka isaa angafa dhibbaa irraa erga baree booddee, reeffa isaa Yoseefiif kennisiise. ⁴⁶Yommuus Yoseef wayyaa quncee talbaa irraa dha'ame bitee, reeffa isaa fannoo irraa gad buusee, wayyicha sanaanis kafane. Awwaala garaa dha-gaa keessatti tolfame tokko keessa kaa'ee, balbala awwaalihaatti immoo dhagaa gangalche*. ⁴⁷Maariyaam isheen Magdala, Maariyaam haati Yo-sees iddoo reeffi isaa kaa'ame in argan.

*46 HoE 13:29

Yesus Du'aa Ka'uu Isaa

(Mat 28:1-8; Luq 24:1-12; Yoh 20:1-10)

16 ¹Sanbanni erga darbee, Maari-yaam isheen Magdala, Maari-yaam haati Yaaqoob, Salomeenis dha-qanii dhagna Yesus dibuudhaaf urgoof-tuu bitan*. ²Jalqaba torbanii, [gaafa Sanbata guddaa], ganama barii ka'anii akkuma aduun baateen awwaaliha bi-ra ga'an. ³Karaatti immoo, "Eenyutu dhagicha balbala awwaalihaattii nuuf garagalcha?" waliin jechaa turan. ⁴Dhagichi baay'ee guddaa ture; itti hiiqanii yommuu ilaalan immoo dhagi-chi balbala awwaalihaattii garagalfa-mee argan. ⁵Awwaalihaatti akkuma ol lixaniin dargaggeessa tokko, uffata gad dheeraa adii uffatee bukke gara mir-gaatiin ta'ee argan; isaan yommuus na'anii in dinqifatan. ⁶Inni immoo, "Naatanii hin dinqifatinaa! Isin Yesus nama Naazireet isa fannifamee ture barbaaddu; innoo ka'eera, as hin jiru, ilaa, iddoo isaan isa ciibsanii turan iyyuu! ⁷Garuu dhaqaa! Bartoota isaatti Phexrosittis, 'Inni isin dura Galiilaa in dhaqa, akkuma isinitti himes achitti isa in argitu' jedhaatii himaa!" isaaniin jedhe*. ⁸Isaan rom'anii of wallaalanii waan turaniif, achi keessaa ba'anii awwaaliha biraa baqatan; waan sodaa-taniifis nama tokkotti iyyuu waa hin himne.

*1 15:40; Luq 23:56

*7 14:28; Mat 26:32

Yesus Maariyaam Ishee Magdalaatti Mul'achuu Isaa

(Mat 28:9-10; Yoh 20:11-18)

9 Yesus jalqaba torbanii, [guyyaa Sanbata guddaa] ganama barii yommuu du'aa ka'e, dura Maariyaam ishee Magdalaatti mul'ate; Maariyaam kun ishee inni hafuurota hamoota torba keessaa baasee turee dha*. ¹⁰Isheen gara warra isaa wajjin turanii, gadduu fi boo'uutti jiranii, dhaqxee kana isaa-nitti himte*. ¹¹Isaan garuu akka inni jiraataa ta'e, akka isheen isa argites, yommuu ishee irraa dhaga'an kana hin amanne*.

*9 Luq 8:2

*10 Yoh 16:20; 20:18; Luq 24:10

*11 Luq 24:11

Yesus Jara Lamaanitti**Mul'achuu Isaa***(Luq 24:13-35)*

12 Kana booddee jarreen lama diida utuu dhaqanii Yesus bifa biraatiin isaanitti mul'ate. ¹³ Jarreen kun deebi'anii warra kaanitti himan; isaan garuu dubbii isaan kanaas hin amanne.

Yesus Bartoota Kudha**Tokkonitti Mul'achuu Isaa***(Mat 28:16-20; Luq 24:36-49;**Yoh 20:19-23; HoE 1:6-8)*

14 Ergasii immoo Yesus, bartoota kudha tokko warra maaddiitti taa'anitti mul'ate. Warri isa du'aa ka'e kana argan, yommuu isaanitti himan, waan bartoonni kun hin amaniniif amanti-dhabina isaanitiifi mata-jabina isaanitti dheekkame*. ¹⁵ Inni, "Gara biyya lafaa hundumaa dhaqaa! Uumama hundumaattis wangeela lallabaa! ¹⁶ Namni amane namni cuuphames in fayya; namni hin amanne garuu itti in faradama*. ¹⁷ Warra anatti amanan birattis milikkitoonni kun in argamu; warri anatti amanan kun maqaa kootiin ha-fuurota hamoota in baasu, afaanota

haaraadhaanis in dubbatu*. ¹⁸ Bofa yoo qaban yookiis waan nama ajjeesu yoo dhugan isaan hin miidhu; harka isaaniis warra dhukkubsatan irra in kaa'u, isaanis in fayyu" isaanin jedhe*.

14 1Qor 15:5; Luq 24:25; Yoh 20:26-29*16 Yoh 3:18; HoE 2:38; 16:31,33***17 6:7,13; HoE 8:7; 16:18; 2:4,11; 10:46; 19:6; Luq 9:1; 10:17; 1Qor 14:2-40***18 Luq 10:19; HoE 28:3-6; 4:30; 5:16;**Yaq 5:14-15***Yesus Gara Waaqa Keessaatti****Ol Fudhatamuu Isaa***(Luq 24:50-53; HoE 1:9-11)*

19 Yesus gooftaan isaanii wajjin erga dubbatee booddee, gara waaqa keessaatti ol fudhatamee mirga Waaqayyoo taa'e*. ²⁰ Ergasii bartoonni dhaqanii iddoo halletti lallaban; gooftaan immoo isaanii wajjin hojjete, dubbichas milikkitoota argamaniin in cimse*.

19 1Xim 3:16; Far 110:1; Rom 8:54;Efe 1:20; Qol 3:1; Ibr 1:3,13; 1Phe 3:22***20 HoE 3:16; 5:12; 14:3; Ibr 2:3-4*